

КОМИСИЯ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА

КОНСУЛТАТИВЕН ДОКУМЕНТ

**ЗА ФОРМАТА И МЕТОДОЛОГИЯТА
ЗА ВЪВЕЖДАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА РАЗДЕЛНО СЧЕТОВОДСТВО**

Юли 2012 г.

Съдържание

Въведение

1. Обхват на документа
2. Документи на ниво Общност, свързани със задължението за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство
3. Пазарни анализи и връзката им с настоящия консултативен документ

Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство

I. Общи изисквания към финансовата информация и разделното счетоводство за целите на регулирането

1. Качествени характеристики на финансовата информация за нуждите на регулирането
2. Обхват на задължението за разделно счетоводство

II. Изисквания за разделяне (дезагрегиране) на счетоводната информация за разходите, приходите, активите и пасивите

1. Общи принципи за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство
2. Цели на въвеждането на разделно счетоводство
3. Задачи в процеса по въвеждане на разделно счетоводство

III. Идентифициране на пазарите, за които да се прилага разделно счетоводство и да се изготвят и предоставят индивидуални регулаторни отчети

1. Необходимост от разделяне на дейностите на предприятието
2. Необходимост от вертикално разделяне на дейностите на предприятието
3. Необходимост от представяне на регулаторни отчети за всеки от дефинираните продуктови пазари
4. Необходимост от включване в регулаторни отчети за пазари, които не са анализирани

IV. Методология и принципи за разпределяне на разходите, активите, задълженията и приходите

1. Принцип на причинно-следствената връзка
2. Методология и принципи на процеса на разпределяне
 - 2.1. Принципи за разпределение на разходите
3. Прилагане на основните принципи спрямо оперативните разходи и разходите за капитал, включително амортизационните отчисления
4. Разходи за капитал и зает капитал
 - 4.1. Цена на капитала
 - 4.2. Средно претеглена цена на капитала и стойност на капитала
 - 4.3. Зает капитал. Идентифициране на мрежовите елементи и начин на отнасянето им към услугите
 - 4.4. Необходимост от последователност при третирането на зетия капитал
5. Приходи

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- 5.1. Примери за отнасяне на приходите към бизнес единиците
- 5.2. Приходи от инвестиции във фиксирани активи (дълготрайни материални активи)
- 5.3. Приходи от инвестиции в текущи активи (краткотрайни материални активи)
6. Методология и принципи за определяне и отнасяне на трансферните разходи и приходи

V. Подходи за разработване на методологии за определяне на разходите

1. Видове подходи за определяне на разходи за предоставяне на електронни съобщителни услуги
2. Разновидности на разходните бази за определяне на разходите

VI. Определяне на капитала на предприятието

VII. Изисквания към формата и съдържанието на регулаторните отчети

1. Общи изисквания
2. Изготвяне на регулаторните отчети.
3. Предоставяне и публикуване на регулаторни счетоводни документи
4. Поддържане на счетоводни записи
5. Изменения на изискванията за „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”

Заклучение

Приложения:

Приложение 1 – Дефиниции на дейностите по предоставяне на мобилни и фиксирани мрежи и/или услуги и техните бизнес единици

Приложение 2 – Списък на услугите, групирани според дефинираните бизнес единици, за които да се предоставят регулаторни отчети

Приложение 3 – Списък на мрежовите елементи на фиксираната и мобилната мрежи

Приложение 4 – Форми и съдържание на регулаторните отчети

Въведение

1. Обхват на документа

В този документ се определят:

1.1. Основните принципи, правила и методологии при въвеждането и прилагането на разделно счетоводство (наричано също така регулаторно или управленско счетоводство) от предприятия със значително въздействие на съответен пазар, на които е наложено задължение за водене на разделно счетоводство.

1.2. Формата и съдържанието на отчетите, по които задължените предприятия следва да представят финансовата информация, получена в резултат от прилагането на разделното счетоводство, наричани по-нататък в този документ регулаторни или регулаторни счетоводни отчети.

2. Документи на ниво Общност, свързани със задължението за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство

Основните принципи, изисквания и методологии за прилагане на задължението за водене на разделното счетоводство съответстват на следните документи на ниво Общност:

⇒ Директива 2002/19/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно достъпа до и взаимното свързване на електронни съобщителни мрежи и прилежащи съоръжения (Директива за достъпа);

⇒ Директива 2002/22/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива за универсалната услуга);

⇒ Препоръка на Европейската комисия (ЕК) от 8 април 1998 г. за взаимното свързване в условията на либерализиран телекомуникационен пазар (част 2 – отделна счетоводна отчетност и отчитане на разходите (98/322/ЕС);

⇒ Препоръка на ЕК от 19 септември 2005 относно отделната счетоводна отчетност и системи за отчитане на разходите в съответствие с регулаторната рамка за електронни съобщения (2005/698/ЕС);

⇒ Обща позиция на Групата на европейските регулатори: Ръководство за прилагане на Препоръка на ЕК (2005/698/ЕС) относно отделната счетоводна отчетност и системи за отчитане на разходите в съответствие с регулаторната рамка за електронни съобщения;

⇒ Препоръка на ЕК от 7 май 2009 година относно подхода за регулиране на цените за терминиране на фиксирана и мобилна връзка в ЕС (2009/396/ЕО).

3. Пазарни анализи и връзката им с настоящия консултативен документ

С решение № 236 от 17 март 2009 г. Комисия за регулиране на съобщенията (КРС), след провеждане на консултации, определи „Българска телекомуникационна компания” АД (БТК), „Мобилтел” ЕАД (Мобилтел) и „Космо България Мобайл” ЕАД (КБМ) за предприятия със значително въздействие на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи. С решението на Мобилтел и КБМ е наложено задължение за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство, съобразно изисквания, определени в Анекса за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство (приложение към

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

решението). В съответствие с чл. 4 от § 5 от преамбюла на Препоръка 2005/698/ЕС задължението обхваща цялостната дейност на всяко от задължените предприятия, включително и на пазарите, на които те не са определени като предприятия със значително пазарно въздействие. Задължението следва да бъде въведено съобразно форма и методология, определена от КРС след провеждане на консултации.

С решение № 237 от 17 март 2009 г. КРС определя „Българска телекомуникационна компания” АД (БТК) за предприятие със значително въздействие на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, както и шестнадесет предприятия (в т.ч. БТК) за предприятия със значително въздействие на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

С решение № 246 от 22 февруари 2011 г. КРС определя БТК за предприятие със значително въздействие на пазарите на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на ширококолов достъп на едро (пазари № 4 и № 5 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г.).

С решение № 650 от 25 юни 2009 г. КРС определя БТК за предприятие със значително въздействие на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на пазарите на обществено достъпни национални телефонни услуги.

С решения № 237 от 17 март 2009 г., № 246 от 22 февруари 2011 г. и № 650 от 25 юни 2009 г. се продължава задължението на БТК за водене на разделно счетоводство, като съдържанието му се изменя съобразно изискванията, определени в Анекса за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и/или на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (приложение към решението). В съответствие с чл. 4 от § 5 от преамбюла на Препоръката от 2005 г. задължението обхваща цялостната дейност на задълженото предприятие, включително и на пазарите, на които то не е определено като предприятие със значително пазарно въздействие. Задължението следва да бъде въведено съобразно форма и методология, определена от КРС след провеждане на консултации.

С решение на КРС № 320 от 24.03.2011 г. на трите предприятия БТК, КБМ и Мобилтел е наложено задължение за спазване на ценови таван при предоставяне на терминиране на входящ международен трафик в индивидуални мобилни мрежи при спазване на наложените специфични задължения за достъп, прозрачност и равнопоставеност, съобразно решение № 236 от 17.03.2009 г. на КРС.

Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство

I. Общи изисквания към финансовата информация и разделното счетоводство за целите на регулирането

1. Качествени характеристики на финансовата информация за нуждите на регулирането

Задължението за разделно счетоводство е инструмент от първостепенно значение за провеждането на коректна и адекватна политика на регулиране с цел подобряване на конкуренцията в електронно съобщителния сектор. Чрез неговото прилагане КРС ще подобри качествено контрола по изпълнението на специфичните задължения във връзка с възможностите за прилагане на антиконкурентни практики от предприятията със значително въздействие на съответни пазари.

Целта, с която КРС е наложила задължението за въвеждане и прилагане на разделното счетоводство е анализ на финансовата информация, получена въз основа на счетоводни данни за предоставяне на различните електронно съобщителни услуги от вертикално интегрирано предприятие. Тази информация следва да бъде представена от всяко задължено предприятие така, че да доказва:

- Изпълнението на наложени с анализите на съответните пазари специфични задължения за: прозрачност, равнопоставеност, както и липса на антиконкурентно крос-субсидиране.

- Изпълнението на изискванията във връзка с определяне на цени от предприятия със значително въздействие на съответни пазари, регламентирани в чл. 219 ал. 5 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС), а именно:

- да не съдържат елементи на ценообразуване, основаващи се единствено на значителното въздействие на предприятието върху съответния пазар;

- да не съдържат отстъпки, които нарушават възможностите за конкуренция от страна на други предприятия, предоставящи съответната електронна съобщителна услуга;

- да не създават предимства за отделни потребители на същата или сходна електронна съобщителна услуга;

- да не са под нивото на разходите за предоставянето им.

Между историческото счетоводство и изготвянето на годишните финансови отчети (ГФО) и регулаторното счетоводство и изготвянето на регулаторни счетоводни отчети (РСО) има съществена разлика. Докато при изготвянето на ГФО се цели да се представи финансовото състояние към даден момент на определено предприятие, то при изготвянето на РСО се цели представянето финансовата информация за всяка една отделна дейност, пазар и/или услуга, така че да улеснява вземането на управленски решения. За тази цел е необходимо да се извърши разпределение на разходите, приходите, активите и пасивите към дейностите, пазарите и услугите.

Двете основни разлики между историческото и регулаторното счетоводство са:

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- Регулаторното счетоводство може да осигури информация за разходите, оценени въз основа на разходна база по т.нар. текущи цени (Current Cost Accounting - CCA). Според икономическата теория, разходите оценени по текущи цени дават по-адекватни сигнали за вземането на инвестиционни решения при условията на променящи се цени. Историческото счетоводство, наричано още финансово счетоводство осигурява информация за разходите, оценени въз основа на историческа разходна база (Historical Cost Accounting – HCA), при която се отчита стойността на фактически реализирани разходи през даден минал период (финансова година).
- Регулаторното счетоводство трябва да може да осигурява информация за себестойността на предоставяните услуги. Финансовото счетоводство или историческото счетоводство осигурява информация за финансовото състояние и резултатите от дейността на предприятието като цяло.

2. Обхват на задължението за разделно счетоводство

Разделното счетоводство е съвкупност от счетоводната политика, методологията и методите, които се прилагат при подготвянето на финансовата информация по начин, чрез който да се доказва изпълнението на задълженията за прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране.

Получените резултати от прилагането на разделното счетоводство трябва да бъдат представени във форма, която честно да представя трансферните разходи и приходи на вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие на съответни пазари на едро и/или дребно.

Основна задача при въвеждане на разделно счетоводство е систематично разделяне (дезагрегиране) на разходи, приходи, активи и пасиви между дейностите, пазарите, услугите и съставянето на регулаторни отчети на вертикално интегрирано предприятие. За тази цел е необходимо да се определят и изискванията (Методологията), по които разходите, приходите, активите и пасивите да се разпределят и отнесат към разделените (дезагрегираните) дейности, пазари и услуги.

Методологията е съвкупност от последователни действия за прилагане на принципи, правила и методи за разделяне на данните от историческото счетоводство (разходите, приходите, активите и пасивите), така че да се получат калкулации за себестойността на всеки един вид услуга, които съответно да бъдат представени в определена форма на регулаторни отчети.

Настоящият консултативен документ „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство” обхваща:

- изискванията за разделяне (дезагрегиране) на счетоводната информация за разходите, приходите, активите и пасивите;
- методологията за разпределяне на разходите, приходите, активите и задълженията;
- формата и съдържанието на отчетите, които представят резултатите от прилагането на задължението за разделно счетоводство.

А. Коментари на заинтересованите страни относно част I „Общи изисквания към финансовата информация и разделното счетоводство за целите на регулирането”

1. В своето становище БТК твърди, че „в представения Проект се изключва въвеждане на разделно счетоводство за двете големи предприятия, предоставящи мобилни услуги, за услуги на фиксираните гласови пазари”. Противно на това се въвежда разделно счетоводство за дейности в мобилната мрежа на БТК, като в анализа на пазара на терминиране в мобилни мрежи, такова задължение не е наложено.

Становище на КРС

КРС обръща внимание, че тази бележка беше направена от БТК и приета от КРС още при първите консултации, проведени със задължените предприятия. В резултат, с оглед равнопоставеното третиране на задължените предприятия, КРС направи промени в т. 1 на Раздел I от Приложение 2 „Списък на услугите” като включи услугите на мобилните предприятия, свързани с фиксираната им дейност, и по-конкретно с дейността по предоставяне на фиксирани гласови услуги на дребно. С оглед настоящото становище на БТК, КРС допълва окончателния документ в Раздел I от Приложение 2 – като добавя т. 2. Бизнес единица – „Предоставяне на мобилни услуги на дребно”, а в Приложение 4 включва приложения 4.6.3. Трансферни разходи от бизнес единица „Мобилни мрежови услуги на едро” към бизнес единица „Мобилни услуги на дребно” и 4.6.4. Трансферни приходи от „Мобилни услуги на дребно” към бизнес единица „Мобилни мрежови услуги на едро”.

КРС счита, че по този начин се постига равнопоставеното третиране на предприятията, задължени да въведат и прилагат разделно счетоводство.

2. Според Мобилтел легалната дефиниция на задължението за разделно счетоводство (т. 82 от ДР на ЗЕС) предполага поддържане на отделна счетоводна отчетност общо за дейностите, свързани с предоставяне на електронни съобщителни услуги, а не по отделно за всяка от тези дейности, съобразно предложенията в консултативния документ. М-тел е на мнение, че позоваването на актове на общностното право, които нямат пряко приложение в националната правна система, както и на актове с препоръчителен характер, не следва да бъде възприемано като подход при регулиране на сектора на осъществяване на електронни съобщения. Предприятието посочва, също така, че позоваването на Препоръката на ЕК от 19.09.2005 г. относно разделното счетоводство и системите за отчитане на разходите в съответствие с регулаторната рамка за електронни съобщения 2005/698/ЕС не може да служи като аргумент за възприемане на определен регулаторен подход.

Становище на КРС

КРС не приема интерпретацията на Мобилтел по т. 82 от ДР на ЗЕС относно дефиницията на разделно счетоводство (поддържане на отделни сметки за дейностите, свързани с предоставянето на електронни съобщителни мрежи или услуги). В тази връзка КРС подчертава, че настоящата Методология е приложима спрямо предприятия, на които е наложено специфично задължение по реда на чл. 166, ал. 2, т. 3 от ЗЕС и при условията определени в чл. 169 от ЗЕС.

Обръщаме внимание, че предмет на настоящия документ са методологията и формата за въвеждане и прилагане на разделното счетоводство, които са следствие от регулаторни актове на КРС, предвид на което не бихме могли да приемем бележката на Мобилтел за основателна.

3. БТК и Мобилтел възразяват относно обхвата на задължението за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и по-конкретно чрез него да се получават калкулации за себестойността на всеки един вид услуга.

В тази връзка БТК предлага четвърти абзац на т. 1.2. да бъде прецизиран, както следва:

„Методологията е съвкупност от последователни действия за прилагане на принципи, правила и методи за разделяне на данните от историческото счетоводство (разходите, приходите, активите и пасивите), които съответно да бъдат представени в определена форма на регулаторни отчети.“

Мобилтел също посочва, че задачата на разделното счетоводство не следва и не би трябвало да е определяне на себестойност на определени услуги, а да определи услугите, които следва да се включат при определяне на разходите, а не да определи самите разходи за предоставяне на определени услуги. В допълнение предприятието коментира, че при налагане на задължението през 2009 г. един от основните мотиви на КРС е, че получените резултати от прилагането на разделното счетоводство са необходим източник на данни за системата за определяне на разходите, оттам и за доказване разходоориентираност на определените от предприятията цени.

Становище на КРС

КРС частично приема бележките на БТК и Мобилтел, като внася редакция на съответното място в документа.

II. Изисквания за разделяне (дезагрегиране) на счетоводната информация за разходите, приходите, активите и пасивите

1. Общи принципи за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство

При въвеждането и прилагането на разделното счетоводство задължените предприятия следва да спазват изискванията на Международните счетоводни стандарти (IAS) и Международните стандарти за финансови отчети (IFRS).

Както е посочено в точка III от Анексите към решения № 236 и № 237 от 17 март 2009 г. КРС счита, че задължените предприятия следва да прилагат разделното счетоводство при спазването на следните регулаторни счетоводни принципи:

Приоритетност: доколкото е налице конфликт между изискванията на някои или всеки от тези регулаторни счетоводни принципи, същите следва да се прилагат в реда на приоритетност, в който са посочени в анексите към решения № 236 и № 237 от 17 март 2009 г.

Дефиниции: Понятие или обяснение, употребени в счетоводните документи следва да имат същото значение, каквото имат в разрешените за предоставяне на електронно съобщителни мрежи и/или услуги, с изключение на случаите, когато контекста изисква друго.

Причинност: Приходите (вкл. трансферните приходи), разходите (вкл. трансферните разходи), активите и пасивите следва да бъдат разпределени по разходните компоненти, услуги и бизнес единици или дезагрегираните им дейности в съответствие с причинно-следствената връзка между съответната дейност/услуга, която води до генериране на приходите или поражда на разходите, дейностите заради които се придобиват активите и възникват задълженията.

Обективност: Процесът на разпределение следва да бъде обективен и да не предвижда ползи за предприятието със значително въздействие върху съответния пазар

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

или друго предприятие, продукт, услуга, компонент, бизнес единица или дезагрегираните им дейности.

Последователност: Следва да има последователност в счетоводното третиране на информацията през годините. Когато има съществени промени в регулаторните счетоводни принципи и методите за разпределение и/или счетоводната политика, които оказват влияние върху информацията в регулаторните отчети за бизнес единиците, частите от регулаторните отчети за предишни години, засегнати от промяната, следва да бъдат преработени.

Прозрачност: Използваните методи за разпределение следва да бъдат прозрачни. Разходите и приходите, които се отнасят директно по услугите, бизнес единици или дейностите, следва да бъдат изрично отличени от онези, които подлежат на разпределение. Прилаганите от задълженото предприятие бази за разпределение следва да бъдат подробно описани.

2. Цели на въвеждането на разделно счетоводство

За да бъде ефективно задължението за прилагане на разделно счетоводство, КРС счита че следва да определи еднакви принципи и методи, така че да се постигнат следните цели:

- Доказване на изпълнението на наложени специфични задължения за прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране от предприятия със значително въздействие на съответен пазар;
- Доказване, че предприятието със значително въздействие на съответен пазар не прилага прекалено високи цени, като по този начин възпрепятства навлизането на нови участници на пазара;
- Доказване, че предприятието със значително въздействие на съответен пазар не прилага прекалено ниски цени, като по този начин стимулира неефективното навлизане на пазара;
- Сигурност за конкурентните предприятия. Чрез информацията от регулаторните отчети за конкурентните предприятия ще се осигури гаранция, че цените на услугите съответстват на разходите за предоставянето им;
- Гарантиране на прозрачност при предоставянето на услуги на пазари, които подлежат на ex ante регулиране и на които е определено предприятие със значително въздействие.
- Предоставяне на достатъчна счетоводна информация, детайлизирана по необходимия начин, която да осигурява възможност за установяване на наличие или липса на хищническо ценообразуване, ценова преса или антиконкурентно крос-субсидиране при предоставяне на услуги от предприятие със значително въздействие на съответен пазар.
- Осигуряване на необходимите данни за установяване на ефективността при предоставянето на различните услуги на едро и дребно.

3. Задачи в процеса по въвеждане на разделно счетоводство

Основните задачи в процеса по въвеждане на разделно счетоводство са:

- Идентифициране на дейностите, пазарите и услугите, за които да се прилага разделно счетоводство и да се изготвят и предоставят регулаторни счетоводни отчети;

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- Определяне на методологията и принципите за разпределяне и отнасяне на разходите (FAC/LRIC) и на разходната база или начинът, по който ще се определя стойността на активите за целите на разпределението (HCA и CCA);
- Идентифициране на мрежовите елементи и на начина на отнасянето им към услугите. Определяне на начина, по който ще се отнасят разходите, приходите, активите и пасивите към дейностите, мрежови елементи, а след това и към разделените (дезагрегираните) бизнес единици и услуги (ABC метод).
- Дефиниране на трансферните разходи и приходи (транзакциите между разделените бизнес единици и предоставяните от тях услуги на вертикално интегрирано предприятие). Ясно дефинираните трансферни разходи и приходи са необходими за доказване на изпълнението на задълженията за равнопоставеност и определяне на разходоориентирани цени. Трансферните разходи и приходи трябва да се представени за единица продукт/услуга. Цената на услуга, предоставена от една бизнес единица на друга (вътрешнофирмено осигуряване на услугите на пазара на дребно от пазара на едро) се определя така, че да е еквивалентна на прихода, който предприятието би получило, ако я предостави на алтернативно предприятие. Начинът на определяне на трансферната стойност на услугата трябва да бъде последователен в годините. Ако се правят промени те трябва да бъдат обосновани пред КРС чрез представяне на анализ на ефекта, който ще настъпи от тях;
- Определяне на начин, по който ще се установява цената на заетия капитал¹;
- Определяне на форма на регулаторните счетоводни отчети в съответствие с изискванията по т. 1, 2 и 3 от раздел I на Анексите за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на съответните пазари и на придружаващите допълнителни счетоводни документи. Определяне на необходимите приложения с детайлна и допълнителна информация в съответствие с раздели IV, V и VI от Анексите.

III. Идентифициране на пазарите, за които да се прилага разделно счетоводство и да се изготвят и предоставят регулаторни счетоводни отчети

КРС определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex ante регулиране, съгласно Глава Девета на ЗЕС и Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Методиката), приета с ПМС № 40 от 28 февруари 2008 г. Съгласно чл. 152, ал. 4 от ЗЕС и чл. 4 от Методиката КРС определя съответните пазари, за които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в актуалната към момента Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex ante регулиране (Препоръката за съответните пазари от 2007 г.).

¹ Подходите, които ще се използват за изчисляване на средно претеглена цена на капитала (WACC) съответно за дейностите по предоставяне на фиксирани и мобилни електронно съобщителни услуги ще бъдат консултирани в обществените консултации по основните принципи за разработването на BULRIC моделите.

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

В тази връзка КРС счита, че за да може да се доказва изпълнението на наложените задължения за прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране от предприятия със значително въздействие на съответен пазар, разделното счетоводство следва да обхваща всички анализирани до момента пазари, като задълженото предприятие представя информация по отделно за всеки един продуктово пазар (услуга), дефиниран в съответния пазарен анализ.

Анализираните до момента пазари и дефинираните продуктови пазари от Препоръката за съответните пазари от 2007 г., както и съответствието им с пазарите от Препоръката за съответните пазари от 2003 г., на които е определено предприятие със значително въздействие и са наложени задължения за разделно счетоводство и за които КРС има вече окончателни решения са представени в долната таблица:

Пазари подлежащи на ex ante регулиране по Препоръката от 2007 г.	Пазари подлежащи на ex ante регулиране по Препоръката от 2003 г.	Предприятие със значително въздействие	Продуктови пазари	разделно счетоводство
Пазари на дребно				
1. Достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение	1. Достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за домашни потребители като пазар, подлежащ на ex ante регулиране.	БТК	достъп до обществени телефонни мрежи, чрез които се предоставят услуги в определено местоположение на домашни потребители - аналогов, ISDN, чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио-телевизионни програми, безжичен.	Да
	2. Достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за бизнес потребители като пазар, подлежащ на ex ante регулиране.	БТК	достъп до обществени телефонни мрежи, чрез които се предоставят услуги в определено местоположение на бизнес потребители: аналогов, ISDN, чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио-телевизионни програми, безжичен.	Да
Не е включен	3. Обществено достъпни национални телефонни услуги, предоставяни на домашни потребители в определено местоположение.	БТК	3.1. селищни повиквания от географски номер на домашни потребители към друг географски номер; 3.2. междуселищни повиквания от географски номер на домашни потребители към друг географски номер; 3.3. повиквания от географски номер на домашни потребители към негеографски номер (негеографски номер, използван за осъществяване на повиквания към мобилна мрежа, негеографски номер, използван за осъществяване на повиквания към мрежа от неподвижна радиослужба от вида „точка към много точки“, негеографски номер, определен от кодове за достъп до национални негеографски услуги „700“, „800“, „90“ и кратки национални кодове с първа цифра „1“);	Да
Не е включен	4. Обществено достъпни международни телефонни услуги, предоставяни на домашни потребители в определено местоположение.	БТК	повиквания от географски номер на домашни потребители към номера, принадлежащи към националните номерационни планове на други страни.	Да
Не е включен	5. Обществено достъпни национални телефонни услуги, предоставяни на бизнес потребители в определено местоположение.	БТК	5.1. селищни повиквания от географски номер на бизнес потребители към друг географски номер; 5.2. междуселищни повиквания от географски номер на бизнес потребители към друг географски номер; 5.3. повиквания от географски номер на бизнес потребители към негеографски номер (негеографски номер, използван за осъществяване на повиквания към мобилна мрежа, негеографски номер, използван за осъществяване на повиквания към мрежа от	Да

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

			неподвижна радиослужба от вида „точка към много точки“, негеографски номер, определен от кодове за достъп до национални негеографски услуги „700“, „800“, „90“ и кратки национални кодове с първа цифра „1“)	
Не е включен	6. Обществен достъпни международни телефонни услуги, предоставяни на бизнес потребители в определено местоположение.	БТК	повиквания от географски номер на бизнес потребители към номера, принадлежащи към националните номерационни планове на други страни.	Да
Пазари на едро				
2. Генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.	8. Генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.	БТК	Генериране на повикване от определено местоположение, 16 продуктови пазара, БТК е определена за предприятието със значително въздействие	Да
3. Терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	9. Терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	БТК и 15 конкурентни предприятия	Съответният пазар се състои от 16 самостоятелно обособени продуктови пазара, всеки от тях с географски обхват територията на Република България ²	Да само на БТК
	10. Национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи.	не	национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи	не
4. Предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение	11. Предоставяне на необвързан достъп.	БТК	4.1. самостоятелно ползване на достъп до абонатна линия, включително до неактивна абонатна линия; 4.2. съвместно ползване на достъп до абонатна линия; 4.3. ползване на достъп до междинна точка от абонатна линия, включително самостоятелно ползване на достъп до междинна точка от неактивна абонатна линия; 4.4. пренос (backhaul) при необвързан достъп, включително предоставяне на тъмно влакно; 4.5. физическо съвместно разполагане; 4.6. дистанционно съвместно разполагане; 4.7. виртуално съвместно разполагане; 4.8. предоставяне на трасе от канална мрежа	Да
5. Предоставяне на широколентов достъп на едро.	12. Широколентов (битстрийм/специфичен) достъп	БТК	ограничава се до предоставянето на битстрийм достъп.	Да
7. Терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи като съответен пазар.	16. Терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи като съответен пазар	БТК, М-тел, КБМ		Да

1. Необходимост от разделяне на дейностите на предприятието

Поради навлизането на нови технологии за предоставяне на електронно съобщителни услуги, еволюцията на мрежите към опорни мрежи и мрежи за достъп от следващо поколение (NGN и NGA) и все по-активното предоставяне на пакетни услуги за крайни потребители от предприятията КРС счита, че при въвеждането на разделното

²Само на БТК е наложено задължение за разделно счетоводство и разходоориентираност. Конкурентните предприятия имат задължение да спазват като ценови таван цените на БТК.

счетоводство на първо място е необходимо да бъдат разграничени дейностите по предоставяне на фиксирани телефонни услуги от дейностите по предоставяне на мобилни телефонни услуги и от другите дейности, които задълженото предприятие осъществява по смисъла на Търговския закон.

И трите предприятия („Българска телекомуникационна компания” АД - БТК, „Космо България Мобайл” ЕАД – КБМ и „Мобилтел” ЕАД – М-тел), на които е наложено задължение за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство притежават разрешения във връзка с ползването на ограничени ресурси за предоставяне на фиксирани и мобилни мрежи и/или услуги. Поради това КРС смята, че разделното счетоводство е необходимо да дава детайлизирана информация за дейностите по предоставяне на фиксирани телефонни услуги и за дейностите по предоставяне на мобилни телефонни услуги, така както би изглеждала финансовата информация за тях, ако дейностите се извършват от самостоятелни предприятия. Това разделение се прави с оглед доказване изпълнението на задълженията за прозрачност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране между посочените дейности.

Разделянето на информацията ще даде възможност за:

- ограничаване на действията на прехвърляне на конкурентни предимства на предприятие със значително въздействие на даден пазар към друг, хоризонтално свързан пазар;
- спазване на задължението цените на предлаганите услуги да не са под нивото на разходите за предоставяне на съответните услуги;
- оценка за антиконкурентно обвързване на фиксирани и мобилни услуги и ограничаване на конкурентните предприятия, предоставящи подобни оферти.

В тази връзка, КРС счита, че предприятията следва първо да разграничат от цялостната си дейност следните дейности:

- А) Дейност по предоставяне на мобилни телефонни услуги;**
- Б) Дейност по предоставяне на фиксирани телефонни услуги; и**
- В) Други дейности по смисъла на Търговския закон.**

2. Необходимост от вертикално разделяне на дейностите на предприятието

В офертите на БТК, свързани с дейностите по предоставяне на услуги чрез фиксираната мрежа на предприятието, до момента има два основни типа цени:

- Цена за услуги за комутиране и пренос, която е определена за дадена мерна единица (секунди, минути, брой и др.) потребление; и
- Цена за услуги за достъп до мрежата, която е еднократна за свързване на потребителя към мрежата и месечна за поддържане на тази свързаност.

Тази структура на цените за предоставяните услуги е предопределена от инженерните особености на архитектурата на фиксираните електронно съобщителни мрежи и на функционалното различие на мрежовите им елементи.

В тази връзка, по отношение на фиксираните мрежи и/или услуги относимите документи на ЕК и най-добрите практики показват, че обичайно досега за целите на разделното счетоводство са се дефинирали следните бизнес единици:

- Бизнес единица „Опорна мрежа“;
- Бизнес единица „Мрежа за достъп“;
- Бизнес единица „Услуги на дребно“;
- Бизнес единица „Други дейности“.

За точка на разграничение между мрежата за достъп и опорната мрежа обикновено се дефинира линейната карта в централата. Инфраструктурата между абоната и линейната карта се разглежда като свързана с линията, а инфраструктурата от страната на опорната мрежа се разглежда като свързана с трафика. Трябва да се отбележи, обаче, че както беше споменато по-горе в документа, еволюцията на мрежите към опорни мрежи и мрежи за достъп от следващо поколение (NGN и NGA) означава, че това разграничение става по-малко ясно. Части от мрежата за достъп могат да станат свързани с трафика, а въвеждането на ширококоловите услуги означава, че гласовият трафик може да се пренесе независимо от традиционните комутационни вериги. Поради тази причина някои по-скорошни случаи на прилагане на разделно счетоводство избягват разграничението между бизнес единицата „Мрежа за достъп“ и бизнес единицата „Опорна мрежа“ в полза на бизнес единица „Единна мрежа“.

По отношение на мобилните мрежи няма ясно дефиниране на мрежата за достъп и опорната мрежа. В тази връзка, подходящите бизнес единици по отношение на мобилните мрежи, които се анализират, са:

- Бизнес единица „Мобилна мрежа“;
- Бизнес единица „Мобилни услуги на дребно“;
- Бизнес единица „Други мобилни дейности“.

Този подход би бил в унисон с държавите от ЕС, в които има утвърдени оператори с фиксирани и мобилни услуги, като например Кипър.

Поради посочените особености на структурата на електронно съобщителните мрежи от следващо поколение КРС счита, че при въвеждане и прилагане на разделното счетоводство от задължените предприятия следва да се разграничат така наречените бизнес единици за дейностите по предоставяне на мобилни и фиксирани мрежи и/или услуги:

За дейността по предоставяне на мобилни телефонни услуги:

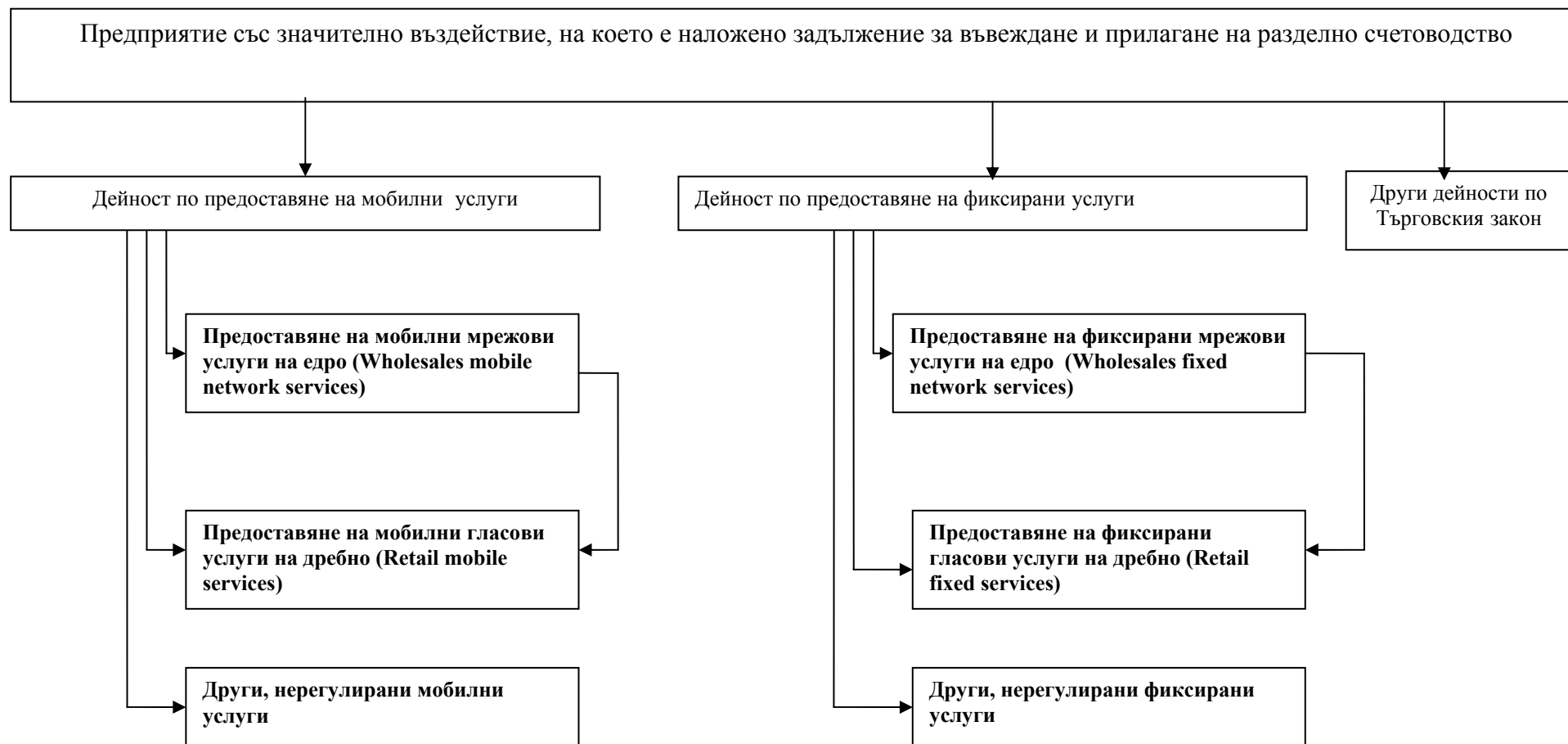
- 1). **Предоставяне на мобилни мрежови услуги на едро (Wholesales mobile network services);**
- 2). **Предоставяне на мобилни гласови услуги на дребно (Retail mobile services); и**
- 3). **Други, нерегулирани мобилни услуги, различни от тези по т.т. 1) и 2).**

За дейността по предоставяне на фиксирани телефонни услуги

- 1). **Предоставяне на фиксирани мрежови услуги на едро (Wholesales fixed network services);**
- 2). **Предоставяне на фиксирани гласови услуги на дребно (Retail fixed services); и**
- 3). **Други, нерегулирани фиксирани услуги, различни от тези по т. 1), и 2).**

На Фигура 1 по-долу е представено схематично как КРС счита, че следва да се разграничат дейностите по предоставяне на фиксирани и мобилни услуги от цялостната дейност на предприятията и как след това да се дезагрегират на бизнес единици, предоставящи услуги на едро и дребно.

Фигура 1

В Приложение 1 към настоящия документ са дадени подробни дефиниции на така разделените дейности по предоставяне на мобилни и фиксирани телефонни услуги и техните бизнес единици.

Въпрос 1: Какво е вашето становище относно виждането на КРС за разпределяне на разходите, приходите, активите и пасивите по гореизброените бизнес единици и по услуги за осъществяване на фиксираната и мобилната дейност, предоставяни на пазарите на едро и на дребно? Моля, представете вашите тези, коментари, забележки и мотивирани предложения относно виждането на КРС за разделяне на дейностите за целите на въвеждането и прилагането на задължението за разделно счетоводство (Фигура 1).

Б. Коментари на заинтересованите страни относно конкретно поставените въпроси в консултативния документ „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”

Становища на предприятията по въпрос 1:

1. Според БТК основните критерии, използвани при дефинирането на така предложените бизнес единици, са предопределени от инженерните особености на фиксираните и мобилни мрежови архитектури, поради което предложеното разпределение на разходите към тях не би осигурило пълнота и съпоставимост на финансовата информация.

БТК счита, че от обхвата на всяка една бизнес единица от списъците на услугите (Приложение 2 към настоящия документ) категорично може да бъде направен извода, че предложеният от КРС подход за разпределение на информацията се определя най-вече от спецификите в мрежовите архитектури. Предприятието е на мнение, че този подход не би позволил детайлизиране на дейностите по предоставяне на фиксирани и мобилни услуги от страна на Мобилтел и КБМ, така както би изглеждала финансовата информация за тях, ако дейностите се извършват от самостоятелни предприятия. Като аргумент БТК посочва, че съгласно предложената Методология КРС предвижда предоставяне на регулаторни отчети във връзка с осъществяваната дейност по предоставяне на фиксирани услуги единствено от страна на БТК (Приложение 2 към Методология) въпреки наличието на още две задължени предприятия, предоставящи фиксирани услуги. В допълнение предприятието е на мнение, че според обхвата на наложените задължения с решение № 236 от 2009 г. Мобилтел и КБМ следва да представят регулаторен отчет и за дейността „Предоставяне на фиксирани телефонни услуги” и не са налице основания това задължение да бъде изключено за тези предприятия.

Становище на КРС

КРС приема становището на БТК, че не са налице основания за изключване на Мобилтел и КБМ от задължението да представят регулаторен отчет и за дейността „Предоставяне на фиксирани услуги”, като посочва, че не може да бъде пренебрегнат и фактът, че тези предприятия предоставят фиксирани услуги на дребно чрез мобилните си мрежи.

Следва да се уточни, че към дейността „Предоставяне на фиксирани мрежови услуги на едро” се отнасят активи, пасиви, приходи и разходи, свързани с изграждането, поддържането и функционирането на фиксирана мрежа, чрез която се предоставят мрежови услуги на други предприятия и на абонатите на дребно на предприятието, което притежава мрежата. Единствено БТК има изградена фиксирана

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

мрежа, чрез която предоставя фиксирани мрежови услуги на едро. Поради това КРС счита, че изискването за предоставяне на регулаторни отчети за бизнес единицата „Фиксирани мрежови услуги на едро” от Мобилтел и КБМ може да създаде непредвидени допълнителни трудности при въвеждането и прилагането на разделното счетоводство. За да се изпълни това изискване ще трябва да се обособи теоретична фиксирана мрежа на тези предприятия, която не съществува на практика и към която ще се отнасят само трансферни приходи (от услуги на дребно) и трансферни разходи (от поддържането и функционирането на мобилната мрежа), тъй като тези предприятия предоставят на едро услуги само чрез мобилните си мрежи. КРС поддържа позицията си, че Мобилтел и КБМ следва да предоставят регулаторен отчет само за бизнес единицата „Мобилни мрежови услуги на едро”, към която следва да се отнасят активи, пасиви, приходи и разходи свързани с:

- предоставяне на мобилни мрежови услуги на едро на други предприятия (т.1.1.2, т. 1.1.4., т. 1.2.2. и т. 1.2.4. от Приложение 2);
- трансферни приходи и разходи, възникнали във връзка с предоставянето на мобилни услуги на дребно (т. 1.1.1. и т. 1.1.3. от Приложение 2); и
- трансферни приходи и разходи, възникнали във връзка с предоставянето на фиксирани услуги на дребно (т. 1.2.1. и т. 1.2.3. от Приложение 2).

КРС счита, че този подход е най-подходящият, което е подкрепено и от становището на Мобилтел, че е по-правилно приходите от фиксирани услуги на дребно да се отнасят към мобилни услуги на едро, защото единствено в този случай е едновременно налице трансферен приход и съответен пазар.

2. Мобилтел счита, че задължението за разделно счетоводство следва да се прилага единствено по отношение на регулирани пазари и регулирани услуги.

Според Мобилтел, предприятията могат да бъдат определени за предприятия със значително въздействие върху пазар, само ако този пазар е съответен по смисъла на ЗЕС. Поради тази причина, предприятието е на мнение, че задължението за разделно счетоводство следва да се налага единствено в съответствие със законовите изисквания. Мобилтел посочва, че съгласно аргументите на комисията, ако един пазар няма качеството на съответен, задължението за разделно счетоводство не се отнася до него. Според предприятието, противоположният подход противоречи на специфичното задължение, наложено на Мобилтел съгласно Решение № 236 от 2009 г.

Мобилтел посочва, че задължението за разделно счетоводство представлява задължение за водене на определена отчетност, а не задължение за обособяване на отделни дейности вътре в предприятието. Предприятието е на мнение, че обхватът на предложеното от КРС дезагрегиране на бизнес единиците на практика представлява задължение, което се доближава до налагане на функционално разделяне – специфична мярка, която към момента не е част от наложените на Мобилтел задължения и чието налагане не се предвижда според последните проекти на пазарни анализи, публикувани от КРС. Поради това, Мобилтел счита, че задължението за разделно счетоводство може да се отнася единствено за регулирани услуги или най-малко до пазари, които са определени за съответни пазари.

Мобилтел обръща внимание, че същевременно пазарите на фиксирани телефонни услуги са регулирани, както на дребно, така и на едро, т.е. би могло да се търси основание в закона за поставяне на определени условия по отношение на пазарите на дребно. Същият извод не се отнася, обаче, за пазарите на дребно на мобилни телефонни услуги. Поради това, предприятието счита за по-правилно приходите от фиксирани услуги на дребно да се отнасят към мобилни услуги на едро, защото единствено в този случай едновременно е налице трансферен приход и

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

съответен пазар. В случай, че КРС не приеме аргументите за изключването на пазари, които не са съответни по смисъла на ЗЕС, то като бизнес единици следва най-малкото да са вземат предвид услуги, свързани с трансферни приходи. Това е подчертано и от самата КРС на стр. 8 от Документа при определяне на задачите на разделното счетоводство.

Становище на КРС

КРС отбелязва, че подходът за организиране и определяне на изискванията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство в настоящия документ е базиран на специфичното задължение, наложено на Мобилтел с на Решение № 236/2009 г. и продължено с Решение № 1362/2012 г. на КРС. При определянето на принципите и правилата за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство КРС се е ръководила от това, че задължението обхваща цялостната дейност на всяко от задължените предприятия, включително и на пазарите, на които те не са определени като предприятия със значително пазарно въздействие, в съответствие с чл. 4 от § 5 от преамбюла на Препоръка 2005/698/ЕС.

КРС не приема бележката на Мобилтел, че дезагрегирането на бизнес единиците на практика представлява задължение, което се доближава до налагане на функционално разделяне – специфична мярка, която към момента не е част от наложените на Мобилтел задължения и чието налагане не се предвижда според пазарния анализ, приет с Решение № 1362/2012 г. на КРС. Според КРС макар функционалното разделяне вече да е предвидено в действащия ЗЕС, направените аналогии са необосновани. Функционалното разделяне е втора стъпка на разделяне на вертикално интегрирано предприятие след разделното счетоводство. Функционалното разделяне не се отнася до счетоводно разделяне, а до разделянето на отделните дейности на предприятието на самостоятелно опериращи звена, което е видно и от съдържанието на задължението, съгласно ЗЕС. Независимо какви са мащабите на предложеното от КРС дезагрегиране на бизнес единиците, същото никога не води до функционално разделяне, а единствено до конкретизация на задължението за разделно счетоводство с оглед наложените специфични задължения и поставените регулаторни цели.

3. Сдружението за електронни комуникации (СЕК) подкрепя по принцип предложеното от КРС разпределяне на разходите, но обръща внимание, че общото посочване на „други нерегулирани фиксирани услуги“, съответно „други нерегулирани мобилни услуги“, е основа за обобщено представяне на данни за различни типове услуги и би могло да създаде условия за прехвърляне на разходи от нерегулирани към регулирани услуги.

Становище на КРС

КРС не приема твърдението, че общото посочване на „други нерегулирани фиксирани услуги“, съответно „други нерегулирани мобилни услуги“, е основа за обобщено представяне на данни за различни типове услуги. КРС счита, че би било прекомерно да се изисква пълно дезагрегиране на финансовата информация за всички услуги, предоставяни от предприятията.

4. В становището си КБМ посочва, че поддържа изцяло изпратеното при предварителните консултации становище с изх. № 451/12.12.2011 г. на КБМ по отношение на отговорите на въпросите, които не са взети предвид в представения проект.

Становище на КРС

КРС подчертава, че при изготвянето на публикувания за обществено обсъждане консултативен документ „Форма и методологията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство” са взети под внимание всички коментари, постъпили от заинтересованите страни, включително и от КБМ, които КРС е приела за основателни, като промените са отразени на съответните места в настоящия документ.

3. Необходимост от представяне на регулаторни отчети за всеки от дефинираните продуктови пазари

Точното определяне на нивото на детайлизиране на финансово-счетоводната информация има ключово значение за въвеждане и прилагане на задължението за разделно счетоводство и е основа за представянето ѝ в регулаторните отчети.

В тази връзка КРС счита, че е необходимо информацията в регулаторните отчети да бъде дезагрегирана до ниво услуги на дефинираните продуктови пазари в съответствие с извършените пазарни анализи, на които има предприятие със значително въздействие и на това предприятие са наложени задължения за разделно счетоводство.

По този начин ще се осигури достатъчна детайлност на информацията, за да се контролира изпълнението на наложените задължения и да се преустановяват възможностите за антиконкурентно ценообразуване.

В подкрепа на това, обръщаме внимание, че в доклад „Карта на регулаторните резултати 2009 – Regulatory Scorecard 2009” на Европейската асоциация за конкурентни телекомуникации – European Competitive Telecommunications Association (ECTA)³ е направен извода, че най-добрите практики по отношение на задължението за разделно счетоводство са на английския регулаторен орган – OFCOM, на ирландския – ComReg и на белгийския – ВІРТ. КРС се запозна с консултативните документи за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство на OFCOM и ComReg, от които е видно, че представянето на финансово-счетоводната информация, дезагрегирана до ниво услуги на дефинираните продуктови пазари има решаващо значение за ефективното изпълнение на задължението. Първоначално ирландския регулаторен орган е изискал регулаторни отчети само за бизнес единиците Опорна мрежа (Core) и Мрежа за достъп (Access) без да са детайлизирани по продуктови пазари (услуги). Практиката обаче показва, че по този начин детайлността на данните е недостатъчна за целите на регулирането, което налага ComReg да измени и допълни документа, с който се определят изискванията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство⁴.

Въпрос 2: Какво е вашето становище относно необходимостта от представяне на регулаторни отчети по услуги за всеки от дефинираните продуктови пазари в окончателно приетите от КРС анализи, като част от дефинираните бизнес единици на дейностите на предприятието. Моля, представете вашите тези, коментари и мотивирани предложения, при отчитане на формите на регулаторните отчети (Приложение 4 към настоящия документ).

Становища на предприятията по въпрос 2:

³ <http://www.ectaportal.com/en/REPORTS/Regulatory-Scorecards/Regulatory-Scorecard-2009/>

⁴ http://www.comreg.ie/publications/response_to_consultation_document_no_09_75_and_final_direction_and_decision_accounting_separation_and_cost_accounting_review_of_eircom_limited.507.103728.p.html

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

1. Мнението на БТК е изложено в рамките на становището по предходния въпрос като КРС е изложила на съответните места и своята позиция.

2. Мобилтел отново посочва, че задължението следва да се отнася единствено до пазари, на които предприятието е определено за такова със значително въздействие върху пазара или най-малкото до пазари, които биха могли да имат качеството на съответен пазар въз основа на Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на *ex ante* регулиране. Всяко друго тълкуване според предприятието е в противоречие, както със ЗЕС, така и с наложеното на предприятието задължение за разделно счетоводство, което предвижда възможност за прилагането му само на пазари, на които потенциално предприятието може да бъде определено за предприятие със значително въздействие върху пазара.

Предвид факта, че комисията не е определила като съответни пазари такива извън Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО, според предприятието по отношение на Мобилтел единствено относими биха могли да са пазарите, определени в цитираната Препоръка.

3. КБМ категорично се противопоставя на изготвянето и съответно публикуването на счетоводни отчети по отношение на пазари/услуги, на които дружеството не е обявено за предприятие със значително въздействие върху пазара. КБМ е на мнение, че следва да осигури и предостави информация само за услуги/пазари, на които дружество е обявено за предприятие със значително въздействие върху пазара. Публикуването на сметки за такива пазари/ услуги може потенциално да улесни антиконкурентното поведение чрез създаване на благоприятни условия за мълчаливо единогласие между операторите.

4. СЕК подкрепя позицията на КРС, че е необходимо регулаторните отчети да бъдат изготвяни и представяни поотделно за различните услуги за всеки от дефинираните в окончателните пазарни анализи на КРС продуктови пазари, на които е активно съответното предприятие, на което е наложено задължение за разделно счетоводство.

Становище на КРС

Във връзка с категоричното противопоставяне на КБМ и Мобилтел за предоставяне на регулаторни отчети услуги за всеки от дефинираните в окончателно приетите от КРС анализи продуктови пазари, на които предприятията не са определени за предприятия със значително въздействие върху пазара, КРС обръща внимание, че в регулаторните отчети е предвидено отделно и подробно представяне на финансовата информация единствено за услугите терминиране в мобилна мрежа и терминиране в фиксирана мрежа. Финансовата информация за други нерегулирани услуги на едро, предоставяни от мобилните предприятия се изисква да бъде представена не за всяка услуга поотделно, а обобщено за „нетрафични – взаимно свързване” и за „трафични”, от които отделно се представят само терминирането и генерирането. КРС поддържа този подход, защото по този начин ще се осигури възможност да се анализира финансовата информация и да се установи наличието на индикации за евентуално крос-субсидиране или ценова преса.

По отношение на бизнес единицата „Мобилни услуги на дребно” също не се изисква финансовата информация да бъде представена за всяка услуга поотделно, а услугите на дребно са групирани в категориите „трафични услуги, които са част от

пакет”, „трафични услуги, извън пакет”, „нетрафични услуги, които са част от пакет” и „нетрафични услуги, извън пакет”. За достатъчно основание за изискването на финансовата информация за услугите на дребно в този вид КРС счита направените в пазарните анализи на терминиране в мобилна мрежа изводи за наличието на конкурентните проблеми ценова дискриминация по отношение на предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез фиксирани мрежи, и по отношение на повиквания към други мобилни мрежи в полза повикванията в рамките на една мобилна мрежа, които резултат в нивата на цените на свързаните услуги на пазара на дребно. Поради това КРС смята за необходимо запазването на предложените в проекта на консултативния документ форми на регулаторните отчети, включващи отделна, но обобщена в категории, финансова информация и за свързани с терминирането мобилни услуги на едро и дребно.

КРС приема, че изразеното от СЕК становище е в подкрепа на позицията на регулатора относно необходимостта от представяне на регулаторни отчети в предложената от регулатора форма.

4. Необходимост от включване в регулаторни отчети на продуктови пазари, които не са част от анализирани пазари

Отчитайки, че задължението за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство, наложено с решения на КРС № 236 и № 237 от 17.03.2009 г., „...*обхваща цялостната дейност на задълженото предприятие, включително и на пазарите, на които то не е определено като предприятие със значително пазарно въздействие, в съответствие с § 5 от преамбюла и чл. 4 на Препоръката от 2005 г. ...*”, както и поради възможностите за антиконкурентно крос-субсидиране, КРС си запазва правото да изисква от БТК, КБМ и М-тел да предоставят и регулаторни отчети за услуги на свързани пазари, които не са анализирани.

Пълен списък на услугите, групирани според дефинираните в настоящия документ бизнес единици, за които да се предоставят регулаторни отчети е представен в Приложение 2 към настоящия документ. Той обхваща и услуги, предоставяни на пазарите на едро и дребно, които попадат във все още неанализирани пазари.

КРС счита, че включването на посочените по-горе услуги в регулаторните отчети е от съществено значение за доказване на спазването на задълженията за равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране.

Въпрос 3: Какво е вашето становище относно включване в регулаторни отчети на услуги от обхвата на пазари, за които няма към момента приет окончателен пазарен анализ. Моля, представете вашите тези, коментари и мотивирани предложения, при отчитане на Приложение 2 - „Списък на услугите” към настоящия документ, за които задължените предприятия следва да предоставят регулаторни отчети.

Становища на предприятията по въпрос 3:

1. БТК счита за неподходящо да бъде изисквано от задължените предприятия представянето на регулаторни отчети по отношение на осъществяваните дейности на пазарите на едро и дребно, които към момента не са били обект на анализ.

Прилагането на принципите, заложен в настоящата Методология, ще осигури коректното разпределяне на финансовата информация на ниво отделни

дейности, в резултат на което ще бъдат преодолените възможностите за крос-субсидиране и прилагане на антиконкурентно поведение.

2. Мобилтел счита, че в обхвата на задължението следва да попадат единствено услуги, за които е налице извършен пазарен анализ. Комисията дефинира нови продуктови пазари, които нямат характер на съответни пазари по смисъла на действащото законодателство.

Също така, предприятието счита, че представянето във формат пакет/извън пакет е нецелесъобразно, тъй като разходите за услугите по своето съществуване не са диференцирани за услуги в пакет и извън пакет. В допълнение, разпределение на разходите за пакет/извън пакет на база определена оценка, например на основата на разпределение на приходите, би довело до неточност и съответно до погрешни изводи за услугите.

Съответни пазари, които не подлежат на ex-ante регулиране и дори не са посочени в Препоръката 2007/698/ЕС (като например пазара на предоставяне на мобилни телефонни услуги на дребно), не следва да се включват във формата и методологията за разделно счетоводство, тъй като това представлява незаконосъобразно упражняване на правомощия на КРС.

3. СЕК подкрепя позицията на КРС, че услугите, предоставяни от предприятията, на които е наложено задължение за разделно счетоводство, на пазари, които до момента не са анализирани и на които съответното предприятие не е определено за такова със значително въздействие, следва да бъдат включени в регулаторните отчети и предлагат прецизиране на Приложение 2 към консултативния документ, както следва:

В Раздел I на Приложение 2

СЕК намира за необходимо разграничение по отношение на терминиране на национални on-net и off-net повиквания, както и по отношение на генерирането на повиквания. Сдружението счита, че липсата на такова разграничение би могла да създаде предпоставка за прехвърляне на разходи между фиксираната и мобилната мрежа на едно и също предприятие и да се стигне до изкривяване на резултатите от прилаганото разделно счетоводство. СЕК допълва, че направеното разграничение на услугите за генериране в различните сегменти на мрежата на БТК скоро не би било актуално. С цел адекватност и приложимост на методологията за въвеждане и прилагане на разделното счетоводство СЕК смята, че разграничението следва да бъде направено на базата на два, а не на три сегмента.

Според СЕК услуги, свързани с генериране и терминиране на повиквания от и към негеографски номера с код 700, 800 и 90, както и услуги по взаимно свързване за целите на осъществяване на такива повиквания, следва да бъдат включени при изреждането на услугите в Приложение 2, за които задължените предприятия следва да прилагат разделно счетоводство и да предоставят регулаторни отчети.

В Раздел II на Приложение 2

СЕК счита, че сред изброените услуги, предоставяни от фиксирана дейност, за които БТК следва да предостави регулаторни отчети, трябва да бъдат отделно посочени и услугите генериране и терминиране за целите на предоставяне на услугата „избор на оператор“, които са източник на значителни приходи за историческото предприятие.

Също така сдружението намира, че в Раздел II, т. 1.5. от Приложение 2 посочените услуги, свързани с ползване на защитна тръба в каналната мрежа на БТК, следва да бъдат детайлизирани като се предвиди разпределяне по различни диаметри на защитните тръби и услуги, свързани с директно полагане на кабел в канална тръба, с цел постигане на съответствие както с изводите от анализа на пазара на предоставяне на физически достъп на едро до мрежова инфраструктура, приет с Решение № 246 от 22.02.2011 г. на КРС, така и с проекта на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура на БТК, обект на обществено обсъждане към момента.

4. По отношение на Приложение 2 КБМ предлага:

4.1.1. Точки 1.1.4 и 1.1.5 да се обединят като новата т. 1.1.4 придобие следния вид: „Терминиране на гласово повикване в мобилната мрежа, генерирано от фиксиран абонат на друга мрежа (F2M off-net)”. Аргументите са, че при терминиране в мобилната мрежа няма разделение по сегменти, а от друга страна не би следвало да се разглежда отделно терминиране на повикване от БТК и терминиране на повикване от други алтернативни оператори. С направената редакция описанието на бизнес единицата следва същата логика като на съответната бизнес единица при фиксираната дейност на БТК.

4.1.2. Точки 1.3 и 1.4 да отпаднат или да бъдат добавени към списъка с услуги, предоставяни от фиксираната дейност на БТК. Според КБМ няма логика за мобилната дейност списъкът с услуги да се отличава от този за фиксираната дейност.

4.2. По отношение на Приложение 3 предприятието коментира приложимите за фиксираната мрежа на КБМ елементи (търговска тайна).

4.3. По отношение на Приложение 4 КБМ основно коментира липсата на яснота за това операторите кои отчети следва да попълнят и как тези отчети кореспондират със задълженията им за разделно счетоводство и списъка с услуги от Приложение 2. В тази връзка КБМ предлага във всяка форма изрично да се уточни коя информация от кои оператори следва да се предостави, като се конкретизира също във връзка с коя точка от Приложение 2 се изисква.

На следващо място предприятието посочва, че използваната грешна терминология, произлязла от неточен превод на текста, създава допълнителна неяснота и затруднява КБМ в преценката на коректността на представените за обсъждане регулаторни отчети. В тази връзка предприятието поставя следните въпроси:

- Мрежата за достъп (Access Network), Приложение 4.2.1, към Други ДМА ли следва да бъде отнесена;

- Предвид факта, че за мобилните мрежи в нетрафични услуги фигурира освен Взаимно свързване и услугата „Съвместно ползване”, Приложения 4.2.3, 4.2.6, 4.3.3 и др., като тази услуга не е част от списъка по Приложение 2, защо се изисква изрично да се отделят и посочат разходите за съвместно ползване? В списъка с услуги са посочени изграждане на взаимно свързване, поддръжка и експлоатация, които са относими към изграждане и поддръжка на портове и линии, а не към колокацията.

Становище на КРС

Повечето от становищата по въпрос 3 относно включване в регулаторните отчети на услуги от обхвата на пазари, за които към момента няма прието окончателно решение на КРС, повтарят становищата по въпрос 2. Задължените предприятия отново

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

възразяват срещу представянето в регулаторните отчети на финансова информация за услуги, които не са от обхвата на анализирани пазари. Единствено СЕК подкрепя възприетия от КРС подход.

Както е посочено в становището на КРС по въпрос 2, КРС счита за необходимо запазването на предложените в проекта на документа форми на регулаторните отчети, включващи отделна, но обобщена в категории финансова информация и за свързани услуги на едро и дребно. По този начин ще се запази възможността за доказване чрез разделното счетоводство на изпълнението на задълженията за прозрачност, равнопоставеност и липса на ценова преса и антиконкурентно крос-субсидиране.

КРС приема предложението на СЕК, като допълва в т.1, раздел I на Приложение 2 услугата генериране.

По отношение на предложението за детайлизиране на услугите за ползване на каналната мрежа на БТК КРС обръща внимание, че в предложените форми тези услуги са представени съгласно нейно Решение № 246 от 22.02.2011 г. В тази връзка КРС не приема предложението на СЕК. След одобряване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура на БТК, обект на обществено обсъждане към момента, ако това е необходимо, ще бъдат направени промени във формите на регулаторните отчети с цел постигане на съответствие.

По отношение на бележката на СЕК, че услуги, свързани с генериране и терминиране на повиквания от и към негеографски номера с код 700, 800 и 90, както и услуги по взаимно свързване за целите на осъществяване на такива повиквания следва да бъдат включени в Приложение 2, КРС обръща внимание, че те са включени в Приложение 2, Раздел II, т. 2.3.4.

По отношение на необходимостта за разграничение на терминирането на национални on-net и off-net повиквания КРС отбелязва, че това разграничение е направено.

КРС приема предложението на СЕК и допълва раздел II на Приложение 2 с нова т. 1.1.5. Генериране на повикване за избор на оператор.

КРС приема и предложението на КБМ за обединяване на т. 1.1.4 и т. 1.1.5 като нова т. 1.1.4 „Терминиране на гласово повикване в мобилната мрежа, генерирано от фиксиран абонат на друга мрежа (F2M off-net)“.

В допълнение, с цел постигане на съответствие КРС обединява т. 1.2.4. и т. 1.2.5. в нова т. 1.2.4 „Терминиране на гласови повиквания от фиксиран абонат на друго предприятие към фиксиран абонат на предприятието (F2F off-net)“.

С оглед равнопоставено третиране на задължените предприятия КРС приема отчасти и бележката на КБМ относно т. 1.3. и т. 1.4. на раздел I от Приложение 2, като цитираните точки се запазват и се добавя т. 1.3. „Терминиране на международни повиквания във фиксирана мрежа“ в раздел II от Приложение 2, като се измества и номерацията на следващите точки.

КРС приема предложението на КБМ да отпадне услугата „Съвместно разполагане“ от формите на отчети за мобилните услуги, за да има съответствие с Приложение 2.

КРС приема бележката на КБМ за необходимостта от яснота по отношение на попълването на регулаторните отчети и в тази връзка към документа „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство“ се добавя ново Приложение 5 „Указания за попълване на регулаторните отчети“.

IV. Методология и принципи за разпределяне на разходите, активите, пасивите и приходите

Както вече беше подчертано, задължението за разделно счетоводство е практически пряко обвързано с определянето на методология за разпределяне на разходите, приходите, активите и пасивите. Методологията обхваща стъпките, принципите и изискванията за разпределяне на разходите, приходите, активите и пасивите към т.нар. бизнес единици на предприятието и след това към продуктите пазари/предоставяните услуги.

Целта на разпределението е да бъде определена себестойността за единица предлагана услуга и цената на зетия капитал, така че да е възможно анализиране на възвращаемостта от предоставяне на услугата. Резултатите от разпределението трябва да бъдат представени по начин, по който да се доказва изпълнението на специфичните задължения прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране.

1. Принцип на причинно-следствената връзка

Предоставената услуга е резултат от организирането на капиталов и човешки ресурс, използването на които поражда извършване на разходи и получаване на приходи. В това се изразява спазването на причинно-следствената връзка между услугите и ресурсите необходими за тяхното предоставяне. Предоставянето на даден вид услуга е причината, а следствието е извършването на определени разходи и получаването на приходи.

Принципът на причинно следствената връзка или т.нар. Activity Based Costing – ABC метод има ръководеща роля при дезагрегирането на разходите, приходите, активите и пасивите. Съгласно този принцип степента на дезагрегиране на финансовата информация се определя от вида и диференциацията на предоставяните услуги.

В тази връзка, КРС поддържа мнението си, че разпределението на финансовата информация в разделното счетоводство трябва да бъде базирано на принципа на причинно-следствената връзка (метода ABC), което означава, че оперативните разходи, разходите за капитал и приходите следва да бъдат разпределени към тези услуги/продукти, които са причина тези разходи и приходи да възникват. Това изисква въвеждането на подходящи и детайлизирани методологии за разпределяне на разходите, активите, пасивите и приходите. На практика, предприятията следва:

- да прегледат всеки оперативен разход, разход за капитал и приход;
- да определят разходоопределящи фактори (драйвъри), според които разходите да бъдат разпределени към отделна дейност, бизнес единица и услуга;
- да определят как да се отнасят приходите към отделна дейност, бизнес единица и услуга/и;
- да определят трансферните разходи и приходи и да ги остойностят.

Всеки разход и приход трябва да бъде разпределен към услуга/продукт, така че да може да се калкулира пълната себестойност на услугите по т.нар подход Пълно разпределение на разходите - Fully Allocated Cost – FAC или Fully Distributed Cost – FDC.

По отношение на приходите се очаква, че повечето, ако не всички, могат да бъдат разпределени директно към отделна дейност, бизнес единица и услуга/и, с които те са свързани. Разпределението на разходите, обаче, е доста по-сложно и трудоемко, защото относително голяма част от разходите на предприятията са споделени между различни услуги/продукти.

2. Методология и принципи на процеса на разпределяне

КРС счита, че процесът на разпределяне на разходите следва да бъде извършен при спазване на следните изисквания:

Разходната информация, съдържаща се в Главната книга или други разходни и финансови системи, ползвани от предприятието, следва да се раздели/групира между следните категории (групи) разходи:

- Оперативни разходи;
- Разходи за капитал;
- Счетоводни записвания, такива като амортизации.

При подхода за пълно разпределение на разходите (FAC/FDC), според това по какъв начин могат да се отнесат към дадена услуга разходите се класифицират на:

Директни (Directly Attributable Costs) – директно относими разходи.

Това са разходите, които могат директно и недвусмислено да се отнесат към свързаните с тяхното възникване услуга/и. Ако услугата не се предоставя, разходът няма да възникне. Такива разходи са например разходите по предоставяне на достъпа до метални кабели и те са директно относими към прираста на достъпа и осигуряването на услуги за различен достъп (local loop). Международният шлюз (gateway switch) е директно относим към прираста на международните разговори (ако няма такива, този разход може да се избегне). Директно относимите разходи могат да бъдат фиксирани или променливи, в зависимост от това дали техният размер се изменя с изменение на обема на услугата.

Индиректни (Indirectly Attributable Costs) – индиректно относими разходи.

Това са разходите, които могат да се разпределят към повече от една услуга чрез определени драйвъри и имат връзка с директните разходи. Например разходите за екипа, който отстранява повреди по кабелите могат да бъдат разпределени между металните, оптичните и друг вид кабели примерно на база относителния дял на времето (човекодни/човекочасове), което е отнело поправката на един от видовете кабели от общото отработено време (човекодни/човекочасове) на дадения екип. След това се разпределят между услугите, които се предоставят чрез тези кабели.

Тези разходи могат да са фиксирани и променливи в зависимост от това дали техният размер се изменя с изменение на обема на предоставените услуги.

Общи

Това са разходите по „Планиране”, „Човешки ресурси”, „Организация и управление” и „Счетоводство и Финанси” или т.нар. общи разходи за управление и администрация на предприятието като цяло. Те не могат да бъдат отнесени директно или индиректно към дадени услуги, но възникват в следствие на съществуването на предприятието като организация. Подходящ начин за разпределяне на общите разходи е т.нар. подход „equi-proportionate mark up – EPMU”, при който те се разпределят в пропорциите, по които са разпределени директно относимите разходи.

2.1. Принципи за разпределение на разходите

Директните разходи могат да бъдат отнесени директно към услугите или към „разходни центрове” (cost pools), наречени: **мрежови елементи, свързани дейности и други дейности**. Тези „разходни центрове” (cost pools) са дефинирани както следва:

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- Услуги – тук се отнасят разходите, които могат бъдат директно идентифицирани с дадена услуга.

- Мрежови елементи – този център съдържа разходите, свързани с различните елементи за предаване, насочване (switching) и други мрежови съоръжения и системи. В този център ще се отнасят разходите за мрежовите елементи, които не могат да бъдат отнесени директно към дадена услуга.

- Свързани дейности – този център съдържа разходите за дейности, необходими за предоставяне на услуги до потребителите такива като фактуриране, поддръжка и обслужване на клиенти;

- Други дейности – този център съдържа дейности, които не са пряко свързани с предоставянето на услуги, но са важна част за съществуването на предприятието. Това са разходи като „Планиране”, „Човешки ресурси” и „Финанси” или т.нар. общи разходи за управление и администрация.

За индиректните разходи се определя връзката им с директните, след което се определя подходящия драйвър или база за тяхното разпределение към разходен център.

Методологията за разпределяне на разходите е серия от стъпки, като в началото разходите се разпределят към разходните центрове („Услуги”, „Мрежови елементи”, „Свързани дейности” и „Други дейности”), след което натрупаните разходи по разходните центрове се отнасят към услугите. Разпределението на всяка от стъпките се извършва чрез подходящи драйвъри. Последователността на основните стъпки на Методологията е представена на Фигура 2, като:

Стъпка 1 – разпределяне на разходен център „Други дейности” към „Свързани дейности”, „Мрежови елементи” и „Услуги”;

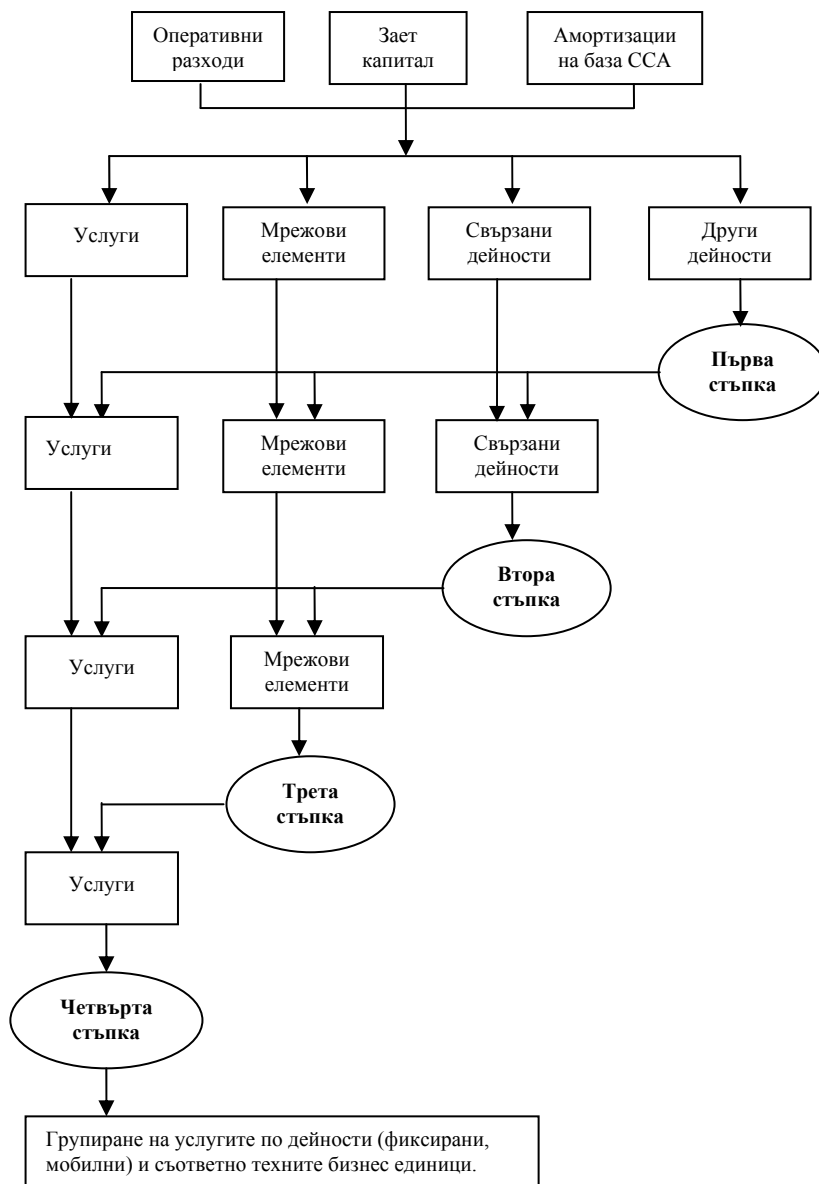
Стъпка 2 – разпределяне на „Свързани дейности” към „Мрежови елементи” и „Услуги”

Стъпка 3 – разпределяне на „Мрежови елементи” към „Услуги”

Стъпка 4 – групиране на „Услугите” по дейности, както са дефинирани за целите на разделното счетоводство.

Представената последователност на основните стъпки не изключва използването на подстъпки в процеса на разпределение, в случаите когато са мотивирани и обосновани предложени и от трите задължени предприятия, с цел постигане на достоверна финансова информация.

Фигура 2

3. Прилагане на основните принципи спрямо оперативните разходи и разходите за капитал, включително амортизационните отчисления

Процесът на разпределяне на разходите описан по-горе в т. 2.1 по принцип се прилага и за оперативните и за капиталовите разходи, включително и амортизационните отчисления. Като начало оперативните и капиталовите разходи се групират в разходни категории, които се определят според структурата на предприятието и дейностите свързани с функционирането и поддържането на мрежата и с предоставянето на услуги. Категориите следва да са следните:

- Амортизации;
- Разходи за снабдяване/доставка, инсталиране и поддръжка;
- Разходи за планиране и развитие на мрежата;
- Разходи за управление на мрежата;
- Разходи за маркетинг и продажби;

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- Разходи за фактуриране и събиране на вземания;
- Разходи за услуги, предоставяни чрез оператор;
- Разходи за справочни услуги;
- Плащания към други предприятия, и
- Разходи за администрация и управление (Общи разходи или т.нар.

„Други дейности”).

Таблица 3, по-долу описва най-общо **примерни** възможни методи за разпределяне на оперативните разходи, **без претенции за изчерпателност**.

Таблица 4, по-долу описва най-общо **примерни** възможни методи за разпределяне на разходите за капитал, **без претенции за изчерпателност**.

Представените в Таблица 3 **примерни** възможни методи за разпределяне на оперативните разходи не изключват използването на други, в случаите когато са мотивирано и обосновано предложени и от задължено или от задължените предприятия, с цел постигане на по-достоверна финансова информация.

Представените в Таблица 4 **примерни** възможни методи за разпределяне на разходите за капитал не изключват използването на други, в случаите когато са мотивирано и обосновано предложени и от задължено или от задължените предприятия, с цел постигане на по-достоверна финансова информация.

Таблица 3 – Методи за разпределяне на оперативните разходи

Категория оперативни разходи	Описание	Метод за разпределение	Дейности към, които се разпределят
Амортизации	Амортизации	Разпределението на амортизациите трябва да следва разпределянето на активите, с които са свързани.	Към всички дейности, като следват разпределянето на активите
Доставка и инсталиране на оборудване	Общата сума в разплащателната ведомост за разходите по доставка.	Разходите за доставка се разпределят директно към мрежовите елементи и други съоръжения, или на базата на използваното време за инсталационна работа.	Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services)".
	Инсталации/монтаж, договори и разходи за поддръжка.	Инсталации/монтаж, договори и разходи за поддръжка директно към мрежовите елементи/други съоръжения на базата на инсталирани или поддържани съоръжения, ако е възможно.	Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services)".
Поддръжка и Ремонт	Общата сума в разплащателната ведомост за разходите.	Разходите за Поддръжка и Ремонт се разпределят директно към мрежовите елементи и други съоръжения, или на базата на използваното време за работа по поддръжка и ремонт.	Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services)".
	Други разходи.	Другите разходи се разпределят директно към мрежовите елементи и други съоръжения, ако е възможно.	Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services)".
Разходи за планиране и развитие на мрежата	По разплащателната ведомост и ползвани външни услуги	Директно към мрежовите елементи/съоръжения, ако е възможно	Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services)".
Разходи за управление на мрежата	По разплащателната ведомост	Разпределя се към мрежовите елементи/съоръжения на база използвано време от персонала за управление на всеки вид съоръжение.	Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

	Други разходи	Разпределя се към мрежовите елементи/съоръжения на база управлявани съоръжения, ако е възможно.	fixed network services) ". Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services) ".
Разходи за маркетинг и продажби	По разплащателната ведомост	Директно към продукти/услуги, ако е възможно или разпределени на база работно време.	Предоставяне на мобилни и/или фиксирани услуги на дребно
	Разходи за продажба на оборудване	Разпределено услуги по потребителско оборудване в „Други дейности”.	„Други дейности”
	Публикуване на реклама Промоции Пазарни проучвания Дистрибуционни такси Други разходи	Директно към продукти/услуги, ако е възможно, или разходи за няколко услуги, рекламирани и промотирани заедно трябва да се разпределят между така свързани услуги на подходяща база.	„Други дейности”
	Описание	Метод за разпределение	Дейности към, които се разпределят
Разходи за фактуриране и събиране на вземания	По разплащателната ведомост	Директно към продукти/услуги, ако е възможно, или разпределени на база работно време.	„Други дейности” и част от тях към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services) ".
	Други разходи за фактуриране, включително лоши дългове.	Директно към продукти/услуги, ако е възможно, или разпределени на база използваемост (брой отпечатани сметки)	„Други дейности” и част от тях към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network services) ".
Разходи за услуги, предоставяни чрез оператор	По разплащателната ведомост	Директно към продукти/услуги, ако е възможно, разходите за персонал, който отговаря за няколко услуги трябва да се разпредели между тях на базата на използвано време за изпълнение на задачата.	Предоставяне на мобилни и/или фиксирани услуги на дребно
Разходи за справочни услуги	По разплащателната ведомост и други разходи	Директно към продукти/услуги	Предоставяне на мобилни и/или фиксирани услуги на дребно
Плащания към други	Плащания за изходящ международен	Директно към продукти/услуги	Предоставяне на мобилни

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

предприятия	трафик		и/или фиксирани услуги на дребно
	Плащания за договори по взаимно свързване	Директно към продукти/услуги	Предоставяне на мобилни и/или фиксирани услуги на дребно
Разходи за администрация и управление (Общи разходи)	Човешки ресурси	Разходите за функциониране на отдел ЧР трябва да се разпределят към персонала, за който отговаря отдела, използвайки базата, по която са разпределени и разходите по ведомост за заетия персонал в ЧР.	Към всички
	Финансов и административен отдел	Ако са свързани определено с продукт/услуга или дейност съответно	Към всички
	Разходи за сгради и наем	Разходите трябва да са разпределени по същия начин, по който са разпределени земята и сградите	Към всички
	ИТ	Разпределени към поддържани приложения на базата на използвани компютри за поддържане на всяко едно приложение. Разпределените към приложенията разходи след това се отнасят към тези продукти услуги, които те поддържат.	Към всички

Таблица 4 – Методи за разпределение на зетия капитал (останалите неотнoсими разходи трябва специално да се идентифицират от предприятието и те ще се третираат отделно от КРС)

Категория активи и задължения	Описание	Метод за разпределение	Дейности към, които се разпределят
А: Материални активи 1. Мрежови-основни			
Комутационно оборудване	Локални централи	Директно към „Достъп” или към „мрежови компоненти където е възможно. В противен случай се разпределят към мрежа за достъп и към мрежови компоненти на базата на на свързаните разходи за оборудване, необходимо за осигуряване на клиентските линии и частите за насочване на трафика, съответно. Локалните комутационни мрежови компоненти могат да се разпределят на базата на използвани секунди.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network
	Тандем централи	Директно към мрежовите компоненти. В противен случай на базата на използвани минути.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network
	Международни централи	Директно към мрежовите компоненти. В противен случай на базата на използвани минути.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network
	Комутационно оборудване за специални мрежови услуги	Директно към „Опорна мрежа”, ако е подходящо/изисквани от регулаторен режим или към специални услуги осигурявани от друга мрежа – например комутационното оборудване за пренос на данни трябва да се разпредели директно към услугите за пренос на данни.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network и „Други дейности”
	Друго комутационно	Директно към мрежовите услуги, където е	Към Предоставяне на

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

	оборудване	възможно. В противен случай на към други комутационни мрежови компоненти на базата на използваемостта на оборудването.	мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network)
Оборудване за пренос	Оборудване необходимо за пренос на трафик	Директно към мрежови компоненти, където е възможно. В противен случай разпределено на базата на използваемостта на трасето.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network)
	Кабели и жици	Директно към мрежови компоненти, където е възможно. В противен случай разпределено на базата на частта използвана за предоставяне на различните услуги..	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network)
	Оборудване за local loop	Директно към продукти, където е възможно (например идентифицирано ISDN оборудване). В противен случай разпределено между услугите за достъп на базата на използваемост на линиите.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network .
	Радио и сателитно оборудване	Директно към мрежовите компоненти, където е възможно. В противен случай разпределено на базата на използвани канали.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network .
	Преносно оборудване за специални мрежови услуги	Директно към специфични не-PSTN/не-ISDN услуги, предоставяни от мрежата – например оборудването за пренос на данни се отнася директно към услугите за пренос на данни.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network .
	Международни/подводни кабели	Директно отнесени към мрежовите компоненти, където е възможно. В противен случай разпределени на база на използваемостта им.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network .
Други мрежови активи	Специални мрежови съоръжения	Съоръжения или оборудване, които се използват единствено за предоставяне на специална услуга трябва да се разпределят директно към нея. Примерно: интелигентно мрежово оборудване, оборудване за пренос на данни, ММ оборудване.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network и към „Други дейности”.
	Оборудване в помещения на	Директно към продукти и услуги	Към „други дейности”

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

	крайни потребители		
	Обществени телефони и свързано с тях оборудване	Директно към услугата	„Услуги на дребно”
2.Поддържащи мрежата съоръжения	Канали	Канализацията може да се разпредели към кабели и жици и да се разпределят както тях.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network
	Енергия	Разпределят се към мрежовите-основни активи на базата на енергията, която използва всяко едно от съоръженията – киловат на час.Активите следва да се разпределят към продуктите както свързаните мрежови основни активи.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network
	Система за управление на мрежата	Разпределят се към мрежовите основни съоръжения а всяка мрежа на базата на използваемостта на системата от всяко съоръжение – изразходвано време за контрол на локални централи и т.н. Разходите трябва да се отнесат по същия начин както групите свързани мрежови основни активи.	Към Предоставяне на мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network .
3: Немрежови активи	Земя и сгради	Разпределят се към продукти/услуги и мрежови компоненти на базата на заемана площ за поддръжка на продукти/услуги и мрежови компоненти.	Към всички
	Компютри	Разпределят се към приложенията управлявани от оператора на базата на използваемостта на компютри за поддръжане на приложението. Разходите разпределени към приложенията могат тогава да се разпределят към тези продукти/услуги, които поддържат.	Към всички
	Моторни превозни средства	Разпределят се към продукти и мрежови компоненти на базата на използваемост.	Към всички
	Обзавеждане и офис оборудване	Разпределят се към продукти и мрежови компоненти на базата на използваемост	Към всички
В: Нематериални активи	Нематериални фиксирани активи	Директно към продуктите, където е възможно. Тези, които не могат да се отнесат директно или са	Към всички

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

		неотнормирани следва да се отнесат на избрана подходяща база, съгласувана с НРО.	
С: Работещ капитал	Фиксирани инвестиции в активи:		
	а) инвестиции финансови активи	Директно към други дейности	Към други дейности
	б) инвестиции в несвързани дейности	Директно към други дейности	Към други дейности
	в) други инвестиции	Директно към услугата, с която е свързана инвестицията. В противен случай разпределена на базата на използваемост	Към всички
	г) краткосрочни инвестиции (вкл. Налични пари по банкови сметки и каса)	Директно към дейности, където е възможно. В противен случай на базата на оперативните нужди на всяка дейност.	Към всички
	д) Стоки	Директно към продукти/услуги	Към всички
	е) търговски дебитори	Търговските дебитори могат да се разпределят към продукти/услуги на база на информацията от билинг системата, където е възможно. Неотнормирани сметки трябва да се отнесат на избрана база, съгласувана с НРО.	Към всички
	ж) други дебитори	другите дебитори могат да се разпределят към продукти/услуги на база на информацията от билинг системата, където е възможно. Неотнормирани сметки трябва да се отнесат на избрана база, съгласувана с НРО.	Към всички
	з) Търговски кредитори	Търговските кредитори трябва да се отнесат директно към продукти и услуги, ако е възможно. Неотнормирани сметки трябва да се отнесат на избрана база, съгласувана с НРО.	Към всички
	и) дългосрочни провизии	Директно към дейностите, които ги изискват	Към всички
	й) задължения за данъци и дивиденди	Не се изисква разпределение. „виж краткосрочни инвестиции”	Към всички

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

* Това са категориите активи и методи за разпределение съгласно Препоръка на Европейската комисия (ЕК) от 8 април 1998 г. за взаимното свързване в условията на либерализиран телекомуникационен пазар (част 2 – отделна счетоводна отчетност и отчитане на разходите(98/322/ЕС).

Въпрос 4: Считате ли за подходящо използване на ABC (Activity Based Costing) принцип за разпределение на разходите, приходите, активите и пасивите и подход на пълно разпределение на разходите (Fully Allocated/Distributed Costs – FA/DC)? Моля, представете вашите тези, коментари и мотивирани предложения.

Становища на предприятията по въпрос 4:

1. БТК счита за подходящо използването на ABC принципа, както и подхода за пълното разпределение на разходи, приходи, активи и пасиви. БТК споделя мнението на КРС за разделянето групирането на разходите в цитираните категории и класификацията им на директни и индиректни.

Предприятието обръща внимание, че посоченото в т. 2.1. относно отнасянето на директните разходи („Директните разходи могат да се отнесат директно към услуга или към „разходни центрове“, наричани мрежови елементи, свързани дейности и други дейности“) е невярно и е в противоречие с направената класификация за директни и индиректни разходи по-горе на същата страница.

БТК принципно подкрепя тезата, че при разпределението се прилага многостъпков подход, но отбелязва, че с последната четвърта стъпка се постига формиране на разходите по бизнес дейности, но не и по техните бизнес единици, поради факта, че услугите на едро съдържат компоненти както от бизнес единицата „Предоставяне на фиксирани/мобилни мрежови услуги на едро“, така и от тази на дребно. Според предприятието, чрез групирането на услуги не може да се получи отчет на Бизнес единицата „Предоставяне на фиксирани/мобилни мрежови услуги на едро“.

Предприятието посочва, че КРС следва да предвиди процедура при мотивиране и обосноваване на промяна в принципите, правилата и методите за разпределяне от страна на задължени предприятия, като всички задължени предприятия трябва да са част от тази процедура.

По отношение на Таблицата с Методи за разпределение на заетия капитал БТК отбелязва, че има неточности и неясни бази за разпределение, които КРС следва да прецизира.

2. Мобилтел счита предложеното от КРС използване на ABC принцип за подходящо, доколкото се разглежда в контекста на понятието за съответни пазари.

3. СЕК одобрява възприетия от Комисията подход за начина на разпределяне на разходите съгласно ABC принципа.

В същото време сдружението намира за нецелесъобразен възприетия в консултативния документ подход, при който КРС представя само примерни възможни методи за разпределение на оперативните разходи и разходите за капитал, като изрично подчертава, че няма пречка всяко от задължените предприятия да използва различен метод. Според СЕК, по същия начин комисията не посочва и точно определени показатели, въз основа на които да се изчисляват разходите (например общите разходи за гориво биха могли да се изчислят на база изминати километри, на база количество в литри, тонаж на превозни средства и т.н.) СЕК отбелязва, че при възприемане на различен подход и показатели за определяне на размера разходите и тяхното разпределение по услуги от страна на различните задължени предприятия, биха се получили изкривявания при крайните резултати от прилагането на разделно счетоводство от всяко от тях.

За да бъде избегната подобна ситуация, СЕК е на мнение, че КРС трябва вместо да предлага примерни показатели и модели за разпределение на разходите, да определи и наложи като задължителен само един конкретен подход, с което ще се осигури нужната последователност при прилагане на методологията от различните предприятия.

Становище на КРС

Принципно предприятията подкрепят използването на ABC принцип, както и подхода за пълното разпределение на разходи, приходи, активи и пасиви и КРС поддържа позицията си в това отношение.

КРС счита за основателна бележката на БТК, по т. 2.1 относно отнасянето на директните разходи. В тази връзка текстът е редактиран на съответното място в документа „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”.

По отношение на определянето на процедура при промяна в принципите, правилата и методите за разпределяне от страна на задължени предприятия обръщаме внимание, че КРС е формулирала такава процедура в т. 19 от раздел VII на консултативния документ, която касае промените след шестмесечния период на въвеждане на разделното счетоводство.

Относно бележката на БТК за необходимостта от прецизиране на Таблицата с Методи за разпределение на заетия капитал КРС отбелязва, че това прецизиране може да се извърши след представяне на обосновани конкретни предложения от страна на задължените предприятия за практическото изпълнение на разпределението. Прецизното определяне от страна на КРС крие висок риск от допускане на грешки, тъй като липсва достъп до текущото счетоводство на предприятията.

По отношение на бележката на СЕК, КРС обръща внимание, че в текста на консултативния документ има изрично изискване, което ограничава използването на различен метод на разпределение от задължените предприятия. В документа е определено изискване оперативните и капиталовите разходи да се разпределят чрез метода ABC, което е подкрепено като подходящо и от предприятията. Точното определяне на показатели, въз основа на които да се разпределят разходите, до голяма степен може да усложни процеса на въвеждане на разделното счетоводство, защото може да породни необходимост от съществени промени в оперативното счетоводство на предприятията. КРС счита, че въвеждането на разделно счетоводство следва да се основава и да използва в максимална степен наличната към момента счетоводна организация на предприятията, като я доразвие в посока дезагрегирането и по услуги. КРС поддържа позицията си, че за целите на разделното счетоводство не следва предприятията да променят счетоводната политика, използвана до момента за целите на изготвянето на годишните финансови отчети, защото това ще утежни необосновано изпълнението на задължението.

4. Разходи за капитал и зает капитал

Съгласно чл. 13.1. от Директива 2002/19 ЕО (директива за достъпа), когато регулаторния орган налага задължения за ценови контрол на цените по взаимно свързване и/или достъп трябва да се вземат под внимание направените от предприятието инвестиции, като се предвиди обоснована норма на възвращаемост на зетия капитал при отчитане и на поетия риск.

В тази връзка КРС счита, че при определянето на разходите за капитал на задължените предприятия следва да се отчита средно претеглената цена на зетия капитал.

4.1. Цена на капитала

Цената на капитала на предприятието следва да отразява алтернативната цена на инвестираня в мрежови елементи и други свързани активи капитал. Средно претеглената цена на капитала (Weighted average cost of capital - WACC) следва да се определя по следната формула:

$$WACC = r_e \cdot E/(D+E) + r_d \cdot D/(D+E)$$

Където:

r_e е цена на собствения капитал в %;

r_d е цената на зетия капитал в %;

E е общата стойност на собствения капитал,

D е общата стойност на привлечен капитал.

Среднопретеглената цена на капитала преди лихви и данъци се определя въз основа на следната формула:

$$WACC = \frac{r_e}{1 - t_e} * \frac{E}{(D + E)} + r_d * \frac{D}{(D + E)};$$

като t_e е корпоративният данък върху печалбата по Закона за корпоративното подоходно облагане, в %.

Среднопретеглената цена на капитала може да бъде диференцирана спрямо нивото на риска относимо към дезагрегираните дейности, бизнес единици или услуги. Като отчита, че към настоящия момент, не са налице публични данни за измерване на системния риск в българската икономика, КРС е на мнение, че диференцирането на среднопретеглената цена на капитала следва да бъде ограничено до дейностите по предоставяне на: фиксирани телефонни услуги и на мобилни телефонни услуги, при отчитане на нивата на риска за тези дейности, прилагани в държавите-членки на Общността.

С оглед на съгласуваност и съпоставимост на финансовите резултатите получени от разделното счетоводство и моделите за определяне на дългосрочни допълнителни разходи (BULRIC) е необходимо използването на един и същ подход за изчисляване на средно претеглена цена на капитала (WACC).

С обществената консултация, която ще се проведе по основните принципи за разработването на BULRIC ще бъде консултирана детайлно методологията за калкулиране на WACC.

4.2. Средно претеглена цена на капитала и стойност на капитала

Средно претеглената цена на капитала (WACC) следва да бъде приложена като цена на капитала за мрежовите елементи и други свързани активи за да се определи необходимата норма на възвращаемост. Докато определянето на стойността на зетия и собствения капитал на предприятието като цяло може да е лесно, то за отделните дейности не е така, тъй като решенията за дългово финансиране са предимно корпоративни решения, взети според различни фактори. Така, че задлъжнялостта на предприятието може да не е съобразена с потребностите за финансиране на индивидуалните дейности. За това е необходим алтернативен подход за определяне на стойността на капитала за регулираните пазари.

Единият от подходите се получава от следното равенство на баланса:

Собствен капитал + Задължения (дългосрочни/нетекущи) = нетни активи⁵

От това следва, че стойността на капитала на регулираните дейности може да бъде определен чрез разпределяне на нетните активи или зетия капитал. Това разпределение трябва да се извърши на базата на причинно-следствената връзка и съгласно методологията за оценка на настоящата стойност (current valuation methodologies), използвайки ССА разходна база.

Въпрос 5: Считате ли за подходящ, предложения от КРС подход за определяне на стойността на капитала? Ако не, какъв подход предлагате да бъде прилаган? Моля обосновайте се.

Становища на предприятията по въпрос 5:

1. БТК принципно приема като подходящ подхода зетия капитал да бъде изчислен като сума на нетните активи. Предприятието счита, че посоченото от КРС равенство следва да се модифицира като:

Собствен капитал + Заеман капитал = Нетни активи

Според предприятието това е необходимо поради факта, че всички ресурси, които не представляват финансиране на предприятието от акционери или заемодатели, са част от неговите нетни активи.

БТК посочва, че при алокирането на нетните активи се разпределят както дълготрайни активи, така и други компоненти, в това число парични средства, материални запаси, краткосрочни и дългосрочни вземания и задължения. Доколкото движението на тези други компоненти не се обуславя пряко от потребностите за финансиране на индивидуалните дейности, предприятието счита за подходящо при тяхното разпределение да се ползва добре установената и технически прецизна база, използвана при алокацията на дълготрайните активи.

2. Мобилтел счита, че по отношение на предприятия, които са собственост на международни дружества и които биват финансирани от тях, следва да се използва стойността на WACC, изчислена за съответния собственик и/или група от предприятия, включваща корекция за риска на страната и приложима съответно към конкретното национално предприятие.

3. Според СЕК, доколкото въпросът какъв следва да бъде подхода за определяне на стойността на капитала е предмет на отделно обществено обсъждане, инициатирано от КРС с Решение № 227 от 16.02.2012 г., отговорът на въпроса следва да бъде определен в зависимост от резултатите от посоченото обществено обсъждане.

Становище на КРС

КРС не приема предложението на БТК. Счита за неподходяща формулата, предложена от БТК, тъй като в нея участват и краткотрайните задължения (в собствения капитал), което не води до търсения показател.

⁵Нетни активи = дългосрочни/нетекущи/фиксираны активи + краткотрайни/текущи активи – краткотрайни задължения.

Комисията намира предложението на Мобилтел да се използва стойността на WACC, изчислена за съответния собственик и/или група от предприятия, за неприемливо, тъй като стойността на WACC, изчислена за съответния собственик и/или група от предприятия, не отразява обективно цената на капитала, която конкретното предприятие заплаща за набиране на капитали, а представя оценка на този показател за групата от предприятия като цяло.

КРС изразява съгласие със становището на СЕК и на мнение, че среднопретеглената цена на капитала следва да бъде определена в съответствие с изискванията от документа „Методология за определяне на среднопретеглената цена на капитала”, след приключване на процедурата по обществено обсъждане.

4.3. Зает капитал. Идентифициране на мрежовите елементи и начин на отнасянето им към услугите

С решение № 1252 от 12.10.2009 г. КРС поиска от задължените предприятия БТК, КБМ и М-тел информация относно структурата на мрежите, мрежовите елементи включени в тях и предложения за критерии и подходи за отнасянето им към дефинираните бизнес единици. В отговор предприятията внесоха писма с вх. № № № 04-04-658/26.11.2009 г. от БТК, 04-04-602/23.11.2009 г. от „Космо България Мобайл” ЕАД и 04-04-602/23.11.2009 г. от „Мобилтел” ЕАД. Въпреки несъвършенствата на представената информация, КРС е отчела, доколкото това е възможно, внесените от предприятията данни при дефинирането на мрежовите елементи на фиксирана и мобилна мрежа.

Примерен списък на мрежовите елементи на фиксираната и мобилната мрежи е представен в Приложение 3 към настоящия документ. Предложеният списък е примерен и следва предприятията да го допълнят и променят в зависимост от спецификите на архитектурата, организацията и управлението на своите мрежи.

За целите на определянето на цените, КРС счита, че предприятията следва да вземат под внимание средната стойност на зетия капитал през даден период вместо зетия капитал в определен момент от време към края на финансовата година, защото в определен момент от времето стойността може да не представя средното ниво на зетия капитал на предприятието. За това сметките следва да отразяват средният зет капитал вместо стойността в края на годината.

Въпрос 6: Намирате ли за по-подходящо зетият капитал да бъде определян като средна стойност за даден период от време или намирате за по-подходящо зетия капитал да се определя към края на финансовата година?

Становища на предприятията по въпрос 6:

1. Според БТК, тъй като зетият капитал е резултат от балансови позиции, не би било коректно да се определи като средна стойност за периода. Предприятието посочва, че балансът на едно дружество показва наличните активи и задължения към конкретен момент, но в него е отразена и реализираната печалба/загуба от дейността през целия текущ период.

2. Според Мобилтел зетият капитал следва да се определя като средна стойност, изчислена въз основа на стойностите в началото и края на периода (календарната година).

3. СЕК посочва, че определянето на стойността на зетия капитал към края на финансовата година би било по-малко натоварващо за задължените предприятия. В същото време, прилагането му действително не би могло да демонстрира средното ниво на зетия капитал на съответното предприятие. Поради тези съображения, в случай че КРС намери за удачен подхода за определяне на зетия капитал като средна стойност за определен период от време, то това трябва да бъде направено при ясно и детайлно определяне на начина за изчисляване на средната стойност, за да се избегнат нежелани изкривявания в крайния резултат.

Становище на КРС

КРС не приема предложенията на БТК и СЕК зетият капитал да бъде определен към края на финансовата година. КРС поддържа позицията, че зетият капитал следва да се определя по средна стойност, изчислена въз основа на стойностите в началото и края на периода (календарната година), която е подкрепена и от Мобилтел. В подкрепа на този подход е и фактът, че това е практиката и на другите регулаторни органи от ЕС, произтичаща от Обща позиция на Групата на европейските регулатори: Ръководство за прилагане на Препоръка на ЕК (2005/698/ЕС) относно отделната счетоводна отчетност и системи за отчитане на разходите в съответствие с регулаторната рамка за електронни съобщения.

4.4. Необходимост от последователност при третирането на зетия капитал

Представеното в таблица 4 разпределение на капитала е примерно и както вече беше посочено по-горе не изключва използването на други, в случаите когато са мотивирани и обосновани предложени от предприятията, с цел постигане на по-достоверна финансова информация. При изготвяне на предложения за разпределяне на капитала, предприятията следва да отчитат следното:

- Необходимостта от последователност между третирането на активите, разходите и приходите, свързани с тях;
- Включването или изключването на части от капитала трябва да се отразява в WACC. Тези два ефекта се компенсират взаимно от гледна точка на цялостния ефект върху възвращаемостта за предприятието.

5. Приходи

Някои приходи от предоставяне на услуги от мобилни/фиксиран мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network) могат директно да се отнесат към услугите, с които са свързани, на базата на счетоводната информация и информацията от системата за фактуриране. Тези приходи, които не могат да се отнесат директно, следва да се разпределят на базата на причинно-следствената връзка.

Примери за отнасяне на приходите към бизнес единиците

Приходите от плащания за изграждане на ново свързване към телефонна мрежа на крайни потребители (различни от тези за изграждане на точка за взаимно свързване) се отнасят към бизнес единицата „Мобилни и/или фиксирани услуги на дребно”.

Месечните приходи от абонамент на краен потребител за абонатна линия (абонаментни такси) също следва да се отнесат към бизнес единицата „Мобилни и/или фиксирани услуги на дребно”.

Приходите от отдадени под наем линии следва да се отнася към бизнес единицата „Мобилни и/или фиксирани услуги на дребно”, когато линиите са наети за собствени нужди на крайни потребители (включително и предприятия).

Приходите от линии под наем отдадени на други предприятия, за целите на предоставяне на електронно съобщителни услуги, съгласно договори за отдаване на абонатни линии под наем на едро и договори за необвързан достъп се отнасят към бизнес единицата „Предоставяне на мобилни/фиксирани мрежови услуги на едро” (Wholesales mobile and/or fixed network).

Нетни разходи по предоставяне на достъп до фиксираната телефонна мрежа като част от универсалната услуга, доказани съгласно разпоредбите на ЗЕС от предприятие със задължение за предоставяне на универсална услуга, следва да се отнасят към бизнес единицата „Предоставяне на фиксирани услуги на дребно”.

Когато действа система за финансиране на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга, получената компенсация на нетните разходи (приходите от получени като компенсация) също следва да се отнасят към бизнес единица „Фиксирани услуги на дребно”.

Приходите от услуги по взаимно свързване, свързани с обема на трафика се разпределят към бизнес единицата „Предоставяне на мобилни/фиксирани мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network)”.

Приходите от осъществени повиквания се разпределят към съответната услуга от бизнес единицата „Мобилни и/или фиксирани услуги на дребно”.

Приходите от наем и продажби на крайни телефонни или факс устройства се отнасят към ”Други дейности по смисъла на Търговския закон”.

Приходите от реклами се отнасят към бизнес единица ”Други дейности по смисъла на Търговския закон”.

Приходите от инженерни консултантски услуги, не свързани с услугата взаимно свързване се отнасят към ”Други дейности по смисъла на Търговския закон”.

Други приходи

Предприятията могат да реализират приходи и от не електронно съобщителни услуги, следователно следвайки принципите на причинно- следствена връзка те ще се отнасят към продуктите и услугите, с които са свързани.

Пример за такива приходи могат да са приходи от отдаване под наем на части от помещения, ползвани от бизнес единицата „Предоставяне на мобилни/фиксирани мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network)”. Тези приходи могат да се отнесат към аналитична сметка „отдаване под наем на помещения” или направо към ”Други дейности по смисъла на Търговския закон”.

5.2. Приходи от инвестиции във фиксирани (дълготрайни материални активи)

Ако инвестициите са във фиксирани активи, които се ползват при предоставянето на услуги от бизнес единиците „Предоставяне на мобилни/фиксирани мрежови услуги на едро (Wholesales mobile and/or fixed network)” или „Мобилни/фиксирани услуги на дребно” съгласно принципите на причинно- следствената връзка, те следва да се разпределят към съответните услуги от тях. Но ако инвестициите са в активи, които не участват в предоставянето на електронно съобщителни услуги, те следва да се отнасят към бизнес единицата ”Други дейности по смисъла на Търговския закон”.

5.3. Приходи от инвестиции в текущи (краткотрайни материални активи)

Приходи от инвестиции в текущи (краткотрайни материални активи) следва да се отнасят към бизнес единиците и дейностите по същите принципи, по които се отнасят и инвестициите в дълготрайните материални активи.

Въпрос 7: Какво е Вашето мнение за примерното отнасяне на приходите към отделните бизнес единици и дейности? Считате ли, че примерното отнасяне на нетните разходи от предоставяне на универсалната услуга ще осигури прозрачност при определяне на тяхната стойност? Моля, представете вашето предложение за отнасянето на приходите към всяка от бизнес единиците.

Становища на предприятията по въпрос 7:

1. БТК споделя позицията на КРС по повод отнасянето на приходите към отделните дейности.

По отношение на нетните разходи от предоставянето на универсалната услуга предприятието счита, че прозрачност се постига чрез прилагане на правилата за определянето им. Включването им към приходите от Бизнес единицата „Предоставяне на фиксирани услуги на дребно”, според БТК, ще доведе до резултат, който няма връзка с реалните приходи за текущия период. В допълнение БТК посочва, че отчитането на постъпленията, ако действа система за финансиране на нетните разходи от предоставяне на универсална услуга, ще има аналогичен ефект, доколкото то представлява компенсация за направени разходи в минали отчетни периоди.

2. Според Мобилтел отнасянето на приходите по бизнес единиците, предложено от КРС, до голяма степен би могло да бъде изпълнено. По отношение на нетните разходи за универсалната услуга предприятието счита, че следва в максимална степен да се прилагат принципите, предвидени в ЗЕС.

3. Според СЕК в проекта следва да се предвидят принципи за разпределение на приходите не само по отделни бизнес единици и дейности на задължените предприятия, а и по конкретни услуги. Голяма част от крайните потребители, ползващи услуги на дребно на тези предприятия, са абонати на различни планове, пакети от услуги, ползват крайно устройство, предоставено от предприятието, или друг вид обвързано предоставяне на услуги. Това, според сдружението, води до необходимост от въвеждане на ясни правила за разпределяне на приходите от всяка услуга – елемент на различен пакет от услуги или предоставяна като част от определен план за ползване на друга услуга, тъй като само по този начин може да се постигне коректно оценяване на трансферните разходи и приходи от различните услуги.

Що се отнася до разходите, свързани с предоставяне на универсалната услуга, СЕК счита, че отнасянето им към услугата „Фиксирани услуги на дребно” не би могло да осигури прозрачност при тяхното определяне. Доколкото при определянето на техния размер са от значение и субективни фактори като наличието на нематериални преимущества от предоставяне на услугата, простото им отнасяне към разходите за определен вид услуга не дава яснота относно начина, по който се изчисляват и определят самите те. СЕК е на мнение, че ако КРС има

намерение да укаже как точно да бъдат изчислявани нетните разходи от предоставяне на универсалната услуга, то това следва да бъде направено чрез разписване на подробни правила за това, които да бъдат обществено обсъдени и одобрени.

Становище на КРС

КРС приема становищата на предприятията, че нетните разходи не следва да бъдат отразени в регулаторните отчети. Същевременно КРС е на мнение, че разходите и приходите от предоставяне на универсалната услуга следва да бъдат отразени в регулаторните отчети. В тази връзка, в консултативния документ и регулаторните отчети са направени съответни допълнения и уточнения, с оглед ясното разграничение в регулаторните отчети на разходите и приходите, свързани с предоставянето на универсалната услуга, от разходите и приходите от предоставяне на останалите услуги.

По отношение бележката на СЕК да се предвидят принципи за разпределение на приходите не само по отделни бизнес единици и дейности на задължените предприятия, а и по конкретни услуги КРС обръща внимание, че в структурата на регулаторните отчети е предвидено приходите от отделните услуги да се отнасят към съответната бизнес единица.

6. Методология и принципи за определяне и отнасяне на трансферните разходи и приходи

Задължението за равнопоставеност изисква от задължените предприятия да доказват, че предоставят мрежови услуги на други предприятия при условия и цени, които са еквивалентни на тези, при които тези услуги се ползват за предоставянето на услуги на дребно.

За да докажат изпълнението на задължението за равнопоставеност при предоставяне на услуги на едро, задължените предприятия следва да отчетат трансферните разходи и приходи в формите на регулаторните отчети.

Трансферните разходи и приходи са транзакциите между дезагрегираните бизнес единици и услуги на вертикално интегрирано предприятие. Те следва да бъдат определени за единица и да са еквивалентни на приходите, които биха били получени ако услугата се предоставя на друго предприятие.

За целите на разделното счетоводство се приема, че бизнес единицата „Мобилни/фиксиращи услуги на дребно” (Retail) заплаща същата стойност за услуга на едро, каквато се заплаща от друго предприятие.

В съответствие с раздел VIII „Принципи при отнасяне на трансферните разходи и приходи” от Анексите, приложени към анализите на пазарите на терминиране в индивидуални мобилни мрежи и на пазарите на генериране и терминиране от/към фиксирани обществени мрежи във фиксирано местоположение (Решение №236 и Решение № 237 от 17.03.2009 г.), информацията за трансферните разходи и приходи следва да бъде в съответствие със следните принципи:

а) трансферните приходи или разходи трябва да се разпределят по услуги и бизнес единици или дезагрегираните им дейности (услуги) в съответствие с причинно-следствената връзка между съответната дейност/услуга, която води до генериране на приходите или пораждање на разходите;

б) отнасянето на трансферните разходи или приходи следва да бъде обективно и да не показва намерение за облагодетелстване на някоя бизнес единица или дезагрегираните услуги;

в) трябва да има последователност в счетоводното третиране на трансферните разходи или приходи през различните години;

г) използваните методи за разпределяне на трансферни разходи или приходи следва да бъдат прозрачни. Всеки трансферен приход или разход следва да бъде ясно обоснован. Всички използвани бази за разпределение трябва да бъдат подробно обяснени.

д) трансферните разходи или приходи за предоставяне на услуги в рамките на предприятието се определят като употреба на услуга и плащане за единица;

е) трансферните разходи или приходи за предоставяне на услуги в рамките на предприятието трябва да бъдат еквивалентни на цените (тарифите), които биха били посочени за заплащане при ползване от друго предприятие на услугата;

ж) регулаторните отчети следва да показват трансферните разходи или приходи между отделните бизнес единици и дезагрегираните им услуги.

з) по отношение на услуги на дребно, при които няма пряк еквивалент на едро, трансферната цена следва да се основава на национална еквивалентна услуга на едро. Цената следва да бъде определена на равнище, при което операторът на мрежата би таксувал други оператори за такава услуга, ако тя се предлагаше извън дружеството. В подкрепа на използваната цена следва да се представи анализ и доказателства.

Методологията за определяне на трансферните разходи се прилага последователно в годините.

Въпрос 8: Какво е Вашето становище относно методологията за определяне и отнасяне на трансферните разходи и приходи?

Становища на предприятията по въпрос 8:

1. БТК е на мнение, че предложената методология за определяне и отнасяне на трансферните разходи и приходи е подходяща.

2. Мобилтел счита, че методологията за определяне и отнасяне на трансферните плащания следва да отразява коректно съдържанието на наложеното задължение.

3. СЕК намира за некоректен подхода за определяне на трансферните разходи като еквивалентни на приходите, които биха били получени ако конкретна услуга се предоставя на друго предприятие вместо на съответната бизнес единица в рамките на задълженото предприятие, тъй като цената, която другите предприятия заплащат, дори в случай, че е разходоориентирана, винаги включва определено ниво на печалба от предоставяне на съответната услуга на едро на други предприятия. Доколкото трансферните разходи по същество са разходи за услуги, които предприятието предоставя само на себе си, и предоставянето им не би могло да бъде източник на печалба, според сдружението не би било оправдано техният размер да се определя като идентичен с този на приходите, получавани за предоставяне на услугите на други предприятия.

Становище на КРС

КРС счита за неоснователна бележката на СЕК. КРС обръща внимание, че при определяне на цените на регулираните услуги на едро въз основа на BULRIC модел се взима предвид средно претеглената цена на капитала (WACC), за да се отчетат

направените от предприятието инвестиции, като се предвиди обоснована норма на възвращаемост на заетия капитал при отчитане и на поетия риск.

V. Подходи за определяне на разходите

1. Видове подходи за определяне на разходи за предоставяне на електронно съобщителни услуги

В регулаторната практика най-често ползваните подходи за определяне на разходите по услуги са:

- разходът за предоставянето на допълнителната услуга се определя като се приема, че предприятието не предоставя други услуги и съответно всички общи разходи се отнасят към тази допълнителна услуга, т.нар. „Stand-alone cost (SAC);
- разходът за предоставянето на допълнителната услуга се определя като се разпределят абсолютно всички разходи на предприятието, включително общите разходи, т.нар. „Fully allocated cost (FAC)” или “Fully distributed cost (FDC)”;
- определяне на перспективните дългосрочни допълнителни разходи (ДДР) или Long Run Incremental Cost (LRIC) за допълнителната услуга.

От така посочените варианти, КРС счита, че за определяне на разходите за услуги, предоставяни на регулирани пазари на едро и дребно от предприятия с наложено задължение за разделно счетоводство следва да се основава на подхода на „пълно разпределение на разходите” (FDC/FAC).

2. Разновидности на разходните бази за определяне на разходите

Във финансовото счетоводство разходите, активите, пасивите и приходите се представят по техните исторически стойности, т.нар. разходна база по исторически цени (Historical cost accounting), която понякога дава недостатъчна информация за целите на регулирането. За да бъде отчетен ефектът от промяната на цените, вследствие на инфлация и бързото технологично развитие в сектора, е необходимо стойностите на активите да бъдат оценени въз основа на разходна база по т.нар. текущи цени (Current Cost Accounting - CCA). Определянето на текущата (настояща) стойност на активите следва да се извършва при спазване на международните счетоводни стандарти и при ползване на следния метод:

➤ Метод за оценка по брутни разходи за подмяна (Gross replacement cost – GRC)

При този метод за преоценяването на активите могат да се използват пазарните цени, към които се добавят, ако са необходими, и разходите за монтаж и инсталиране на актива. Това са разходите за придобиване на идентичен или на модерен еквивалент на актива (МЕА), като се има предвид, че в телекомуникационния сектор, поради бързото развитие на технологиите рядко един актив се подменя с идентичен, поради морално остаряване. Ефектът от оценката на активите намира отражение върху печалбата или загубата като увеличава или намалява печалбата изчислена на базата на историческите счетоводни данни (Положителна/Отрицателна репутация). За целите на регулаторните отчети получената положителна/отрицателна репутация се третира по

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

същия начин като амортизационните отчисления, като с увеличението на стойността на актива се намаляват разходите, а с неговото намаление разходите се увеличават.

Брутните разходи за подмяна ще са равни на нетните разходи за подмяна и на историческите разходи само тогава, когато активът е закупен в същия отчетен период за който се изготвят регулаторните счетоводни сметки и затова е и в началото на своя полезен икономически живот.

В регулаторния отчет на зетия капитал активите следва да се отразяват по тяхната нетна текуща стойност за подмяна (Net Current Replacement Cost).

Амортизационните отчисления се изчисляват на базата на текущите стойности на активите като могат да се използват същите методи, които се ползват за целите на историческото финансово счетоводство. В общия случай активите с отчетна стойност равна на нула, т.е. напълно амортизираните, но които още се използват приемат нетна текуща стойност на подмяна нула за целите на регулаторните отчети. Тяхната текуща (настояща) стойност се променя и намира отражение в регулаторните отчети при доказано закупуване на модерен техен еквивалент.

Друга възможност за изключения от общия случай е, когато КРС е определила за целите на регулаторното счетоводство да се прилага продължителност на полезния живот на даден актив, различна от продължителността използвана при изчисление на амортизационните отчисления при изготвянето на годишните финансови отчети.

Методът за брутни разходи за подмяна (GRC) отразява разходите да закупуване на всеки актив на база текущи цени и следва да са изчислени с помощта на:

- абсолютна оценка (т.е. текуща цена по необходим обем);
- индексирана историческа стойност, когато в рамките на живота на актива се прилага ценови индекс;
- исторически стойности могат да бъдат използвани за неотдавна закупени активи.

Модерен еквивалент на актива (МЕА) е метод при който съществуващият актив е морално остарял и стойността му се заменя с модерен еквивалент на актива (МЕА) и се определя с помощта на наличен в момента актив, постигащ същата функционалност. Възможно е да са необходими удръжки, за да се отчетат разликите в равнището на функционалност или необходимите експлоатационни разходи между МЕА и първоначалния актив, каквито могат да бъдат:

- Изчисляване на амортизацията по метода за определяне на разходите на база текущи цени (ССА), и оттам корекция за допълнителна амортизация;
- Изчисляване на остатъчната амортизация;
- Изчисляване на нетните разходи за подмяна (NRC), за да се отрази капиталовата стойност на актива, която трябва да се използва при изчисляването на цената на капитала;
- Изчисляване на печалбите или загубите от държането и прилагането им към експлоатационните разходи (като се допуска, че се използва „поддръжка на финансовия капитал“);
- Корекции на полезния живот на актива.

Първоначалното прилагане на метода за определяне на разходите на база текущи цени (ССА) изисква осъществяването на две оценки на дълготрайните активи, тъй като стойностите по метода на брутните разходи за подмяна (GRC) са необходими както за началния, така и за крайния баланс за съответната финансова година.

КРС счита, че за въвеждането на разделното счетоводство предприятията следва да разработят „Методологии“, използвайки подход на „пълно разпределение на разходите“ (FDC/FAC), като извършат оценка по текуща (настояща) стойност на активите, по т.нар. информация за разходите, оценени въз основа на разходна база по т.нар. текущи цени (Current Cost Accounting - CCA). За тази цел предприятията следва да предложат групиране на активите си, с оглед използването на най-подходящ метод за оценка на настоящата им стойност. Получените резултати по метода FDC/FAC следва да бъдат представени, така че да може да се определи:

- какъв е дялът на общите разходи от съвкупните разходи на предприятието за отчетения период, по начин който позволява отчитане на тенденциите за увеличението им или намалението им;
- какъв е дялът на общите разходи от съвкупните разходи за единица услуга.

Във формите на регулаторните отчети предприятията следва да представят стойностите на активите, оценени по текуща (настояща) стойност (CCA), като отделно се покаже и разликата между историческата стойност (HCA) и текущата (настоящата) стойност (CCA).

Въпрос 9: Какво е вашето становище относно изискванията:

9.1. Разходите да бъдат определени въз основа на подхода „пълно разпределение на разходите“ (FAC/FDC)?

9.2. Считате ли, че за целите на разделното счетоводство е по-подходящо предприятията да използват LRIC Top Down методология вместо FDC/FAC?

9.3. Считате ли за подходящо разходите да бъдат оценявани по текущи цени? Следва ли това правило да се отнася до всички активи, или следва да е приложимо спрямо определени групи активи, например тези които формират разходи при предоставяне на услугите от бизнес единиците „Мобилни/фиксиращи мрежови услуги на едро“?

9.4. Считате ли, че във формите на регулаторните отчети предприятията следва да представят стойностите на активите, оценени по текуща (настояща) стойност (CCA), като отделно се покаже и разликата между историческата стойност (HCA) и текущата (настоящата) стойност (CCA)?

Становища на предприятията по въпрос 8:

1. По въпрос 9.1. БТК счита, че разходите за услугите на едро и дребно следва да се определят въз основа на подход „пълно разпределение на разходите“.

По въпрос 9.2. предприятието не подкрепя използването на LRIC методологията. Според БТК резултатът от нейното прилагане води до стойности, които не съдържат пълните разходи за дадена услуга. Като мотив БТК посочва, че LRIC разходите са близки до маргиналните разходи за единица услуга. Това са разходите на последната единица услуга, които в общия случай са най-ниски, защото имат предимно променлив характер. Всяко предприятие има и постоянни разходи, които ако не бъдат отнесени към услугите и съответно включени в цената, ще формират загуба.

По въпрос 9.3. БТК счита, че разходите следва да бъдат оценявани по текущи цени, като този подход се прилага последователно за всички активи.

По въпрос 9.4. БТК е на мнение, че разликата между историческата стойност (НСА) и текущата стойност (ССА) може да се покаже като обща стойност, но не и във всяка от формите на отчета, разпределена по различните бизнес единици или услуги. В противен случай би се наложило разпределение на разходите и по метода на историческата стойност (НСА), а такова задължение не е наложено на БТК.

2. Мобилтел е на мнение, че разходите следва да бъдат определени въз основа на подхода „пълно разпределение на разходите“. Стойностите на активите следва да се оценяват по текуща стойност (ССА) само по отношение на мрежови активи на едро, като в регулаторните отчети не следва да се представя историческа стойност.

3. По въпрос 9.1. СЕК изразява съгласие с предложението от КРС за подход за разпределение на разходите „пълно разпределение на разходите“ (FAC/FDC).

По въпрос 9.2. СЕК е на мнение, че използването на методологията LRIC Top Down не е удачно за определяне на разходи, доколкото се базира на предположения, а не на действителни разходи. Специално по отношение на БТК прилагането на TD-LRIC методология в съчетание с остарелите активи на предприятието, според СЕК, би могло да доведе до сериозно и нереално завишаване на определения размер на разходите на предприятието, което да доведе и до съответно неоправдано повишаване на зависещите от тях цени на предоставяните от него услуги на други предприятия. СЕК счита, че вместо TD-LRIC следва да се прилага FDC/FAC методология, която би могла да даде по-близки до реалните разходи на предприятието стойности.

По въпрос 9.3. СЕК счита, че оценяването на разходите по текущи цени би било удачно само в случай, че бъдат предвидени и съответни коефициенти на корекция на разходи, които не биха били реализирани в случаите, когато е въведен съответния съвременен актив. Като пример се посочва разликата в разходите за персонала (възнаграждения, осигуровки и т.н.), необходими за обслужване на една съвременна централа, и тези, необходими за обслужването на една остаряла централа. В случай, че оценката на актива се прави по настояща стойност, то тази разлика следва да се приспадне, тъй като за обслужването на нови централи е необходим значително по-малко персонал.

По въпрос 9.4. СЕК отбелязва, че в случай, че се приеме оценяване на разходите по текущи цени, подкрепя предложението на КРС във формите на регулаторните отчети на предприятията да се представят стойностите на активите, оценени по настояща стойност (ССА), като отделно се покаже и разликата между историческата стойност (НСА) и настояща стойност (ССА).

Становище на КРС

КРС поддържа позицията си, че разходите следва да бъдат определени въз основа на подхода „пълно разпределение на разходите“ (FAC/FDC), като активите се оценяват и представят в регулаторните отчети по текуща (настояща) стойност (ССА), което принципно се подкрепя от БТК и Мобилтел.

По отношение на бележката на БТК по въпрос 9.4 КРС отбелязва, че изискването да се представи разликата между историческата стойност (НСА) и настоящата стойност (ССА) не е задължение, тъй като се описват условията как да бъде въведено и приложено разделното счетоводство като специфично задължение.

КРС не приема становището на СЕК разходите да се оценяват по текущи цени само ако бъдат предвидени и съответни коефициенти на корекция на разходи, които не биха били реализирани в случаите, когато е въведен съответния съвременен актив. КРС отбелязва, че направеното предложение не кореспондира с дефинициите за настояща и за историческа стойност на активите.

VI. Определяне на капитала на предприятието

В случай, че бъде възприето разходите да се оценяват по текуща стойност, то възниква въпросът относно избора на най-подходящ подход при определяне на капитала на предприятието. В тази връзка са възможни са два подхода:

- „поддръжка на оперативния капитал”, при който се взема предвид поддържането на оперативния капацитет на компанията. Поддържането на капитала при този подход изисква компанията да притежава толкова оперативен или производствен капацитет в края на периода, колкото в началото на периода. При този подход печалбата се определя, след като се приспадне необходимата сума за поддържане на физическия капацитет на актива”.

- „поддръжка на финансовия капитал” при който се взема предвид поддържането на финансовия капитал на компанията по текущи цени. Капиталът се поддържа така, че реалната стойност на акционерния капитал в края на периода да бъде на същото ниво както в началото на периода. Чрез този подход печалбата се определя след заделянето на необходимата сума за поддържане на финансовата стойност на актива или на бизнеса.

Използването на подхода „поддръжка на оперативния капитал” може да е свързан с недостатъчна или прекалена възвръщаемост (в зависимост от това дали специфичната за дадения актив инфлация е по-ниска или по-висока в сравнение с общата инфлация), докато при подхода „поддръжка на финансовия капитал” възвръщаемостта на капитала ще бъде равна на изискваната възвръщаемост (измервана чрез цената на капитала), независимо дали разходите за подмяна нарастват или намаляват в сравнение с общото ценово равнище. Ако за база се използва информацията от текущото разходно счетоводство, считаме че подхода „поддръжка на финансовия капитал” е по-подходящ.

Вземайки предвид изложеното по-горе, КРС счита, че подходът „поддръжка на финансовия капитал” следва да бъде използван, ако бъде възприето разходите да се оценяват по текуща стойност.

Въпрос 10: Какво е вашето становище относно позицията на КРС за използване на подхода поддържане на „финансовия капитал” при подготовката на регулаторните счетоводни данни.

Становища на предприятията по въпрос 10:

1. БТК подкрепя използването на подхода за поддържане на „финансовия капитал”.

2. Мобилтел счита въпросът за неясно поставен и в тази връзка отправя молба към КРС за допълнителни разяснения по отношение на вложения от комисията смисъл.

Становище на КРС

Като отчита становището на БТК КРС поддържа позицията си за използване на подхода за „поддръжка на финансовия капитал” при подготовката на регулаторните счетоводни данни. По отношение на бележката на Мобилтел, КРС счита, че въпросите за поддръжка на оперативния и финансовия капитал са разяснени по горе в т. VI „Определяне на капитала на предприятието”.

VII. Изисквания към формата и съдържанието на регулаторните отчети

1. Общи изисквания

1. Задължените предприятия следва да спазват настоящите изисквания при подготвянето и представянето на регулаторните си отчети.

2. КРС си запазва правото да прави промени и да дава насоки по изпълнението на настоящите изисквания, при спазване принципите на прозрачност и предвидимост.

3. Задължените предприятия са длъжни да спазват дадени от КРС насоки по изпълнението на настоящите изисквания.

4. Задължените предприятия следва да изготвят и въведат изискванията за разделяне на счетоводната информация за разходите, активите, пасивите и приходите в съответствие с изискванията до шест месеца след окончателното произнасяне на КРС по настоящия документ „Формата и методологията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”.

2. Изисквания при изготвяне на регулаторните отчети.

5. Задължените предприятия следва да изготвят регулаторните отчети за всяка финансова година по образците на Приложение 4 от настоящия документ „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”.

6. Задължените предприятия следва да изготвят регулаторните отчети съобразно одобрената от КРС разходна база. В случай, че разходна база се определя по текущи настоящи стойности (ССА), стойността на активите по ССА се определя за всяка отчетна година. В този случай разликите между историческите и настоящите стойности на активите следва да се отразени в регулаторните отчети отделно.

7. Задължените предприятия следва да използват в методологията за разпределяне на разходите, активите, пасивите и приходите одобрения от КРС подход на разпределение на разходите за услугите на едро и дребно, спазвайки принципа на причинно-следствената връзка (АВС метод).

8. Задължените предприятия следва да осигурят последователното прилагане през годините на счетоводната политика, както и нейното спазване.

9. В регулаторните отчети следва да се представят и сравнителни данни за предходната година:

9.1. На текуща настояща стойност и на разликите между историческите и текущите стойности на активите, при условията на т. 6.

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

9.2. На разходите за единица предоставена услуга, получени въз основа на одобрения от КРС подход на разпределение на разходите..

10. Задължените предприятия следва да гарантират, че представените в регулаторните отчети данни са проверени и съгласувани.

11. Задължените предприятия следва да съхраняват счетоводните записи към регулаторните отчети 5 г. след предоставянето им на КРС.

3. Предоставяне и публикуване на регулаторни счетоводни документи

12. С изключение на указаното в т. 13. задължените предприятия следва да предоставят на КРС на хартиен и електронен носител регулаторните отчети, по т. 5, както и придружаващите ги обяснения и документи, съобразно т. 14, в срок не по-късно от три месеца след приключване на съответната финансова година.

13. Регулаторните отчети за 2011 г. се предоставят от задължените предприятия в срока по т. 4.

14. В срока по т.12 задължените предприятия следва да изготвят и предоставят на КРС към регулаторните отчети следните придружаващи отчетите обяснения и документи:

- Детайлизирани методи за разпределение (FDC/FAC и ABC) бази за разпределение на разходите, които не могат да бъдат директно отнесени по отделните бизнес единици и където е приложимо начин на определяне на стойността на използваните бази за разпределение на разходите;
- Детайлизирана методология за преценка на активите и определяне на настоящата им стойност и изчисляване на WACC;
- Прилагана счетоводна политика при изготвяне на регулаторните отчети;
- Матрица (форма), обобщаваща всички трансферни разходи/приходи между различните регулаторни отчети на бизнес единици;
- Отчети за среден разход на мрежови елемент;
- Изчерпателни дефиниции за дезагрегирани дейности/услуги на бизнес единиците, с оглед яснота по отношение на конкретното им съдържание;
- Описание на процеса на отразяване на трансферни разходи/приходи, който се прилага за целите на разделното счетоводство.

15. В срок до пет месеца, считано от датата на предоставяне на регулаторните отчети и придружаващите ги обяснения и документи, КРС изготвя становища и при необходимост дава указания за съответствието на отчетите с окончателно приетия от комисията документ „Формата и методологията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”.

16. Задължените предприятия следва да публикуват на интернет страниците си, регулаторните отчети, при спазване на изискванията за опазване на търговската тайна, в срок до две седмици след представянето им в КРС, а в случай на изменения, в срок до две седмици след извършването им.

4. Поддържане на счетоводни записи

17. Задължените предприятия следва да водят счетоводни записи, така че да могат отделно да се идентифицират по пазари на едро и дребно, по дейности на едро и дребно и по услуги на едро и дребно.

18. Счетоводните записи следва да са в съответствие с условията описани в придружаващите регулаторните отчети счетоводни документи.

19. Задължените предприятия следва да поддържат регулаторното си счетоводство така, че при поискване да могат да се предоставят месечни регулаторни отчети.

5. Изменения на изискванията за „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”

20. Настоящите изисквания за изготвяне на регулаторни отчети и придружаващите ги счетоводни документи при необходимост могат да се актуализират ежегодно:

- по предложения, внесени от задължените предприятия, внесени не по-късно 30 юни на съответната година;
- по инициатива на КРС, за които предприятията са уведомени не по-късно от 30 юни на съответната година;
- по инициатива на КРС, без оглед на срока, в предходните два булета, в случаите, когато се налага изменение на настоящите изисквания на „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство” във връзка с решение на КРС по пазарен анализ и определяне на предприятие със значително въздействие на съответен пазар, в който задължението за разделно счетоводство е наложено, променено или отменено.

Въпрос 11: Какво е вашето становище относно виждането на КРС за изискванията към формата и съдържанието на регулаторните отчети?

Становища на предприятията по въпрос 11:

1. БТК е на мнение, че сроковете за представяне на регулаторните отчети следва да се разграничат от момента на имплементиране на упоменатите в консултативния документ правила, принципи и методи и в този смисъл счита за нереално изискването за имплементиране на Методологията и предоставяне на регулаторните отчети за 2011 г. в предвидения от КРС шестмесечен срок от „окончателното произнасяне на КРС по настоящия документ”. Според предприятието пълен годишен регулаторен отчет може да бъде изготвен за годината, следваща годината на имплементиране на Методологията, и в тази връзка т. 13 от Раздел VII следва да отпадне, като срокът за предоставянето на първите регулаторните отчети се разграничи от момента на имплементиране на правилата за разделяне на счетоводната информация за разходите, активите, пасивите и приходите и се предвиди адекватен срок за тяхното изготвяне.

В този смисъл БТК предлага редакция на т. 12 от Раздел VII, както следва:

„12. Задължените предприятия следва да предоставят на КРС на хартиен и електронен носител регулаторните отчети по т. 5., както и придружаващите ги обяснения и документи, съобразно т. 14., в срок не по-късно от три месеца след заверяването на годишния финансов отчет от независим одитор”.

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

БТК обръща внимание, че е необходима редакция на т. 16, тъй като според настоящия текст от една страна предприятието е длъжно да публикува регулаторните си отчети преди да изчака произнасянето на КРС, а от друга, е необходимо да съобрази евентуално дадените указания и отново да публикува вече променения отчет. БТК посочва, че на практика резултатът от тази процедура е противоречив, тъй като макар и публикувани на интернет страниците на задължените предприятия, позоваването към тези регулаторни отчети може да стане едва след изтичането на петмесечния срок. В тази връзка предприятието предлага следната редакция на т. 16:

„16. Задължените предприятия следва да публикуват на интернет страниците си, регулаторните отчети, при спазване на изискванията за опазване на търговска тайна, в срок до две седмици след получаване на писмено становище от КРС.“

БТК отбелязва, също така, че на практика КРС допуска прилагането на допълнителни методи, когато са мотивирани и обосновани предложени, без обаче да е предвидена процедура, при условията на която ще могат да се правят тези промени и съответно не става ясно как времеви интервал, в който ще се вмести тази процедура кореспондира с общия шестмесечен срок за имплементиране на правилата, принципите и методите за разпределяне на разходите.

Предприятието счита, че приложното поле на т. 4 от Раздел VII следва да се ограничи единствено до задължението за въвеждане на изискванията за разделяне на счетоводната информация, думата „изготвят“ да отпадне.

Становище на КРС

КРС приема предложението на БТК и т. 13 от Раздел VII отпада, а т. 12 и т. 16 от раздел VII се редактират.

По отношение на процедурата, при условията на която ще могат да се правят промени на методите за разпределение, КРС намира за необходимо да поясни следното:

Съгласно т. 4.5. от Решение №1362/31.05.2012 г. и т. 5.1.2. от Решение №1361/31.05.2012 г. на КРС, задължените предприятия Мобилтел, КБМ и БТК изготвят и въвеждат разделното счетоводство в срок до шест месеца от уведомяването за произнасянето на комисията с решение относно методологията и формата за въвеждане и прилагане на разделното счетоводство. В рамките на този шестмесечен срок КРС заявява готовност за провеждане на консултативни срещи на експертно ниво с всяко едно от предприятията с цел обсъждане на конкретно предложени от самите предприятия методи за разпределение. След предоставянето на регулаторните отчети и придружаващите ги документи се предвижда петмесечен срок, в който КРС се произнася за съответствието на регулаторните отчети с документа „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство“ и при необходимост дава указания за тяхното изменение. Приложените методи за разпределение, използвани при изготвянето на първите регулаторни отчети, следва да се прилагат последователно всяка година. В случай, че по обективни причини според предприятието е необходима промяна на прилаганите при изготвянето на първите регулаторни отчети и методи на разпределение, предприятието следва да спазва сроковете, предвидени в настоящият документ, като съгласно предложената от БТК редакция КРС предвижда мотивираните предложения за промени да се внасят в КРС до 30 юни на съответната година и да се отнасят за следващата година.

2. Според Мобилтел счетоводните записи не следва да се извършват в счетоводната система, използвана от дружеството, а следва да се съдържат в отделен документ на база на препоръките за разпределение на приходи/разходи за целите на регулаторните отчети. Мобилтел, счита за неподходящо изготвянето на месечни регулаторни отчети, тъй като не съществува практика за изготвяне на междинни счетоводни отчети на месечна база. Според предприятието, за 2011 г. не може да бъде предоставена прилагана счетоводна политика при изготвяне на регулаторните отчети.

Предприятието посочва също, че е неясно какво означава, че задължените предприятия следва да осигурят, че регулаторните отчети са проверени и съгласувани. Според Мобилтел за предприятията не е налице задължение, произтичащо от закона за представяне на резултати от проверка и не е изяснено с кого следва да са съгласувани отчетите и за това считат, че задължението следва да отпадне.

На следващо място Мобилтел отбелязва, че в закона липсва задължение и за публикуване на регулаторните отчети на своята официална интернет страница, поради което същото не следва да се предвижда.

По отношение на Раздел VII изисквания към формата и съдържанието на регулаторните отчети, предприятието посочва, че не следва КРС в рамките на този документ да „си запазва правото да прави промени и да дава насоки по изпълнението на настоящите изисквания“. Подобно правомощие не е предвидено в ЗЕС и не следва да се третира съответно като задължение на предприятията „да спазват дадени от КРС насоки по изпълнението на прилагане на разделното счетоводство.“

Във връзка с предвидените възможности за изменения на изискванията за „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство“ Мобилтел счита, че изменения следва да се извършват при спазване на изискванията за предвидимост на регулаторната намеса и да се извършват единствено преди годината, за която се отнасят измененията, за да се даде достатъчно време на предприятията да направят и въведат съответните промени.

Становище на КРС

КРС изразява съгласие със становището на Мобилтел, че счетоводните записи не следва да се извършват в счетоводната система, използвана от дружеството, а следва да се съдържат в отделен документ на база на препоръките за разпределение на приходи/разходи за целите на регулаторните отчети. Обръщаме внимание, че това беше подчертано и на проведените срещи между експерти на КРС, представители на задължените предприятия и представители на консултанта Екорис-Инсайт, на който КРС е възложила изпълнението на обществената поръчка за разработване на BULRIC модели за фиксирана и мобилна мрежа, която предвиждаше и предоставяне на консултантски услуги по изготвянето на документа „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство“.

КРС приема бележката на Мобилтел по отношение на изискването задължените предприятия да осигурят, че регулаторните отчети са проверени и съгласувани, като внася пояснения на съответното място в документа.

По отношение на възможности за изменения на изискванията за „Формата и методологията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство“ КРС отново отбелязва, че предвижда мотивираните предложения за промени да се внасят в КРС до 30 юни на съответната година и да се отнасят за следващата година. Предложението е съобразено с необходимостта от предвидимост на регулаторната намеса.

БТК и Мобилтел отбелязват, че не могат да изготвят регулаторни счетоводни отчети за 2011 г. и според тях би следвало първите регулаторни отчети да се изготвят за 2012 г. КРС приема предложението първите регулаторни отчети да се изготвят за 2012 г., като следва да се представят и сравнителни данни за предходната година (2011 г.), съгласно изискването на т. 9 от раздел VII на настоящия документ.

По отношение на посочването на възможността КРС да прави промени в документа, тази възможност произтича директно от чл. 169, ал. 4 от ЗЕС, което не ограничава КРС да се произнася по този въпрос с еднократен акт. Посочването за възможността от изменения в обосновани случаи гарантира предвидимост на действията на КРС.

В. Становища на предприятията по Приложение 4 „Регулаторни отчети”

Становище на БТК

1. Относно представянето на разликата между историческата и настоящата стойност на активите в регулаторните отчети

БТК е на мнение, че от консолидирания отчет за дохода (Приложение 4.1.) следва да отпаднат колоните D и H, които се очаква да представят разликата между стойностите по НСА и ССА. Според предприятието това означава да се направи разпределение и по двата метода, а БТК няма задължение да прави такова по исторически цени. В тази връзка предприятието предлага също следните изменения:

- отпадане на редовете от Приложение 4.1.1., от Приложения от № 4.2.1 до №4.2.4, от Приложения от № 4. 3.1 до № 4.3.6, в които се изисква да се представи разликата на амортизационните отчисления между ССА и НСА;
- Наименованието на отчета по Приложение 4.1.2. да се промени на: „Консолидиран отчет на разпределението на зетия капитал по текуща настояща стойност (ССА) по пазари на фиксирана и мобилна дейност и по бизнес единици”.

Становище на КРС

КРС не приема предложенията на БТК да отпадне изискването представяне на разликата между стойностите по НСА и ССА на активите в регулаторните отчети, защото не счита, че това би било допълнителна тежест за предприятието при въвеждането и прилагането на разделното счетоводство. В тази връзка КРС е на мнение, че стойността на актива (представен по историческа или настояща стойност) не оказва влияние и не е основание за промяна на метода на разпределение.

КРС поддържа становището си, че е необходимо представянето в регулаторните отчети на разликата между стойностите по НСА и ССА на активите, за да може да се отчита влиянието върху разходите за предоставянето на услугите на променящите се във времето цени.

2. Относно липсата на пояснения за следното:

- какво следва да се включи като информация в т. 4 „Информационни технологии” от Приложение 4.1.2.;
- какво следва да се включи като информация в т. 2.28 от Приложение 4.2.6.

Становище на КРС

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

В Приложение 4.2.1. следва да се представи разпределението на оперативните разходи към услугите, предоставяни от бизнес единицата „Фиксирани мрежови услуги на едро”, следователно в т. 4. „Информационни технологии” на приложението следва да се отнесат разходите, свързани с експлоатацията и поддръжката на програмни продукти и системи, обслужващи мрежата.

По отношение на Приложение 4.2.6. КРС пояснява, че в т.2.27 следва да се отнесат капиталовите разходи за информационни технологии, използвани за изграждане и организация на мрежата на съответното предприятие, които не са изброени в точки 2.1. – 2.26. Точка 2.28. се променя така: „Друго оборудване”, като към нея следва да се отнасят разходите за зает капитал за мрежови елементи, различни от изброените в т. 2.1. – 2.27.”

3. Относно Приложения 4.2.5. и 4.2.6.

По отношение на цитираните приложения 4.2.5. „Разпределени разходи за зает капитал към фиксирани мрежови услуги” и 4.2.6. „Разпределени на разходи за зает капитал към мобилни услуги” БТК коментира, че освен разликите в мрежовите елементи, има несъответствия, които могат да доведат до неразпределяне на всички разходи

Становище на КРС

КРС обръща внимание, че в посочените форми по отношение на мрежовите елементи всяко едно от предприятията следва да включи устройства, съоръжения и оборудване според специфичните инженерни решения, използвани за изграждане и управление на конкретната мрежа. Както е видно и от Приложение 3, КРС е дала примерен списък на мрежовите елементи. Това означава, че всяко от предприятията представя Приложение 3 „Списък на мрежовите елементи в мрежата на предприятие „Х” и съответно разпределя оперативните и капиталовите разходи към включените в този списък, мрежови елементи, устройства, съоръжения и оборудване.

4. Относно Приложения 4.4 и 4.5.

БТК е на мнение, че формата на регулаторните отчети е необходимо да бъде прецизирана, като отчетите следва да съдържат информация за предоставянето на услуги на пазари, на които предприятията със задължение за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство имат наложено задължение за равнопоставеност.

В този смисъл според предприятието формата на определени регулаторни отчети от цитираните по-горе приложения следва да се прецизира така, че съдържанието им да се ограничи единствено до подаването на информация за предоставянето на услуги на съответен пазар на едро или дребно, по отношение на които на задължените предприятия са наложени съответните задължения за прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос субсидиране, както следва.

Становище на КРС

Във връзка с включването на нерегулирани услуги в регулаторните отчети е относимо становището на КРС по коментарите по въпрос 3 от консултативния документ.

5. Относно Приложение 4.4.2.

По отношение на „Средна цена за услуги за съвместно ползване и първоначален тест за равнопоставеност” БТК посочва, че обхватът на информацията в този отчет следва да се ограничи единствено до услугата съвместно разполагане, предоставяна за целите на регулирани услуги на едро. Към настоящия момент предоставянето на съвместно разполагане за целите на регулирани услуги на едро следва да се осъществява при изпълнение на задълженията за прозрачност и равнопоставеност.

Становище на КРС

КРС приема бележката на БТК и в Приложение 4.4.2. се пояснява, че точки 1-7 са относими за услугите съвместно разполагане, предоставяни за целите на регулирани услуги на едро. За постигане на пълнота на финансовата информация се добавя и т. 8 „Съвместно разполагане, предоставено за целите на нерегулирани услуги на едро (общо еднократни и месечни такси).”

6. Относно Приложение 4.4.9.

По отношение на „Сравнение на средна цена за предоставяне на транзит и пренос на данни чрез фиксирана мрежа за 20xx” БТК счита, че от обхвата на този регулаторен отчет следва да отпадне информацията за услугата „транзит”, доколкото след извършване на пазарен анализ не е било определено предприятие със значително въздействие върху съответния пазар и съответно не са налагани специфични задължения. В този смисъл според предприятието не е обосновано извършването на тест за равнопоставеност.

Становище на КРС

Във връзка с включването на нерегулирани услуги в регулаторните отчети е относимо становището на КРС по коментарите по въпрос 3 от консултативния документ. КРС приема бележката на предприятието, че не е обосновано извършването на тест за равнопоставеност за услугата транзит и в тази връзка Приложение 4.4.9. отпада.

7. Относно Приложение 4.4.11.

По отношение на „Средна цена за услуги за взаимно свързване за 20xx” БТК обръща внимание, че следва да бъде направено уточнение спрямо кои от задължените предприятия и във връзка с осъществяването на коя дейност е налице задължение за предоставяне на този регулаторен отчет. Според предприятието в случая, следвайки логиката на регулаторните отчети (Приложения от 4.4.1. до 4.4.10.), индиректно може да се допусне, че това приложение се отнася до предоставянето на услуги за взаимно свързване от страна на мобилни мрежи. БТК е на мнение, че наименованията на Приложения 4.4.1. и 4.4.11. следва да се идентични, като се направи разграничение единствено на базаосъществяваната дейност. Според предприятието последното би следвало да е в сила и по отношение на останалите приложения.

Становище на КРС

КРС приема бележката на БТК, като предложените уточнения спрямо кои от задължените предприятия и във връзка с осъществяването на коя дейност е налице задължение за предоставяне на конкретния регулаторен отчет са добавени като Приложение 5.

8. Относно Приложение 4.5.1.

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

По отношение на „Първоначален тест за изпълнение на задълженията, наложени на фиксирани услуги на пазара на дребно за 20xx” БТК отбелязва, че към настоящия момент не са налагани задължения на фиксирани услуги на пазара на дребно за следните трафични услуги: комутируем достъп до (dial-up), комутируем/ISDN достъп до интернет и xDSL (широколентов) интернет достъп. Предприятието е на мнение, че на този етап няма основание тези услуги да бъдат включвани в регулаторния отчет и следва да отпаднат, като това следва да важи и за представената в отчета категория „повиквания от географски № към негеографски, определен от кодове за достъп до национални негеографски услуги 700, 800, 90 и с първа цифра 1”. Към настоящия момент спрямо тази категория повиквания не са налагани задължения на пазар на дребно.

По същата причина БТК е на мнение, че навсякъде в Приложение 4.5.1., където е предвидено предоставяне на данни за линии под наем, предоставяни на крайни потребители, следва да бъде изрично указано, че тази информация се ограничава единствено до данни за линиите под наем от минималния пакет.

Последните две забележки по Приложение 4.5.1. са в сила и по отношение на Приложение 4.6.2.

Становище на КРС

КРС частично приема бележката на БТК по отношение на Приложение 4.5.1. „Първоначален тест за изпълнение на задълженията, наложени на фиксирани услуги на пазара на дребно за 20xx”, като изискването за включването на услугите комутируем достъп до (dial-up) и комутируем/ISDN достъп до интернет в този регулаторен отчет отпада. По отношение на услугите xDSL (широколентов) интернет достъп, „повиквания от географски № към негеографски, определен от кодове за достъп до национални негеографски услуги 700, 800, 90 и с първа цифра 1” и линии под наем, предоставяни на крайни потребители КРС поддържа становището си, че те следва да са включени в регулаторни отчети по Приложение 4.5.1. и Приложение 4.6.2. Във връзка с включването на нерегулирани услуги в регулаторните отчети е относимо становището на КРС по коментарите по въпрос 3 от консултативния документ.

9. Относно Приложение 4.5.2.

По отношение на „Средна цена на мобилни услуги на дребно за 20xx” БТК е на мнение, че ако се приеме, че това приложение е разработено за целите на тестване на задълженията на дребно, доколкото неговата структура е идентична с тази на Приложение 4.5.1., следва да се отбележи, че към настоящия момент на нито едно действащо предприятие не са били наложени такива задължения. По тази причина предприятието счита, че няма основание за изготвянето този регулаторен отчет. Според БТК основание за предоставянето на такъв би възникнало в случай, че след анализ бъдат наложени задължения на този пазар на дребно.

Становище на КРС

Във връзка с включването на нерегулирани услуги в регулаторните отчети е относимо становището на КРС по коментарите по въпрос 3 от консултативния документ. КРС поддържа позицията си и счита, че изискваната информация в Приложение 4.5.2. е необходима с оглед констатираните конкурентни проблеми в пазарните анализи на терминиране в мобилна мрежа за наличието на ценова дискриминация по отношение на предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез фиксирани мрежи, и по отношение на повиквания към други мобилни мрежи в

полза повикванията в рамките на една мобилна мрежа, които резултират в нивата на цените на свързаните услуги на пазара на дребно.

10. Относно Приложение 4.7.2.

По отношение на „Отчет на съответствието между ГФО и РСО Баланс” БТК отбелязва, че няма как да се разпредели акционерния капитал, а също така и заемния, по пазари. Предприятието предлага отчетът да представя зетия капитал по ССА по пазари, следвайки разпределението на активите.

Становище на КРС

Отчитайки реалните практически трудности за разпределение на акционерния и заемния капитал и по пазари, КРС приема предложението на БТК отчетът на съответствието между ГФО и РСО (Приложение 4.7.2.) да представя зетия капитал по ССА по пазари, следвайки разпределението на активите.

II. Становище на Мобилтел

Мобилтел счита за неподходящо изготвянето на месечни регулаторни отчети, тъй като не съществува практика за изготвяне на междинни счетоводни отчети на месечна база. Предприятието обръща внимание, че не може да бъде предоставена прилагана счетоводна политика за 2011 г. при изготвяне на регулаторните отчети.

Становище на КРС

КРС поддържа становището си, че задължените предприятия следва да поддържат регулаторното си счетоводство така, че при поискване да могат да се предоставят месечни регулаторни отчети на хартиен и електронен носител.

По отношение на бележката на Мобилтел, че не може да бъде предоставена прилагана счетоводна политика за 2011 г. КРС отново обръща внимание, че за целите на въвеждането и прилагането на разделното счетоводство не е необходимо предприятията да променят счетоводната си политика, съгласно която водят текущото си финансово счетоводство до момената.

Заклучение

Ползите от въвеждането и прилагането на разделното счетоводство има не само за целите на регулаторната дейност, но и за самото предприятие. Резултатите получени чрез прилагането му ще допринесат и за взимането на адекватни управленски решения от мениджърския екип на предприятието, тъй като ще позволяват извършването на вътрешнофирмени анализи, както на рентабилността от предоставянето на различните услуги на пазари на едро и дребно, така и на ефективността на дейността.

Дефиниции на бизнес единиците

1. Бизнес единици – „Предоставяне на фиксирани/мобилни мрежови услуги на едро”. Тези бизнес единици следва да включва фиксирани/мобилни мрежови услуги, предоставяни на пазара на едро на други предприятия и фиксирани/мобилни мрежови услуги, които се ползват при предоставяне на фиксирани/мобилни услуги на дребно. От една страна това са мрежовите услуги за комутиране и пренос, което позволява на краен потребител на едно предприятие да се свързва с крайни потребители на същото или друго предприятие, или да има достъп до услуги, предлагани от друго предприятие. От друга страна тези бизнес единици обхващат и услугите на едро, предоставяни на други предприятия за изграждане физическа свързаност към мрежата на предприятието с цел предоставяне фиксирани/мобилни услуги на дребно, както и поддържането и експлоатацията на тази свързаност.

Регулаторните отчети за бизнес единиците „Предоставяне на фиксирани/мобилни мрежови услуги на едро” включват разходите, приходите, активите и пасивите, свързани с предоставянето на услуги по комутация и пренос на повикване в мрежата на предприятието, на повикване към други мрежи и за осигуряване и експлоатация на физическа свързаност за реализиране на взаимно свързване с други мрежи. Към тези бизнес единици се отнасят всички оперативни разходи за експлоатация и поддръжка на мрежовите елементи (активите) от GSM и/или UMTS мрежа и от фиксираната мрежа, чрез които се осъществява комутацията и преноса на сигнали в мрежата и при реализиране и поддържане на взаимно свързване. Част от оперативните разходи и от активите отнесени към тези бизнес единици се отнасят, според подходящ критерий, към предоставяните трафични услуги и към услугите за достъп на едро, докато оставащата част следва да се отнася към „Фиксирани/мобилни услуги на дребно”, отразявайки разходите за предоставянето на услуги на свои абонати, както е показано на Фигура 1. **Приходите от бизнес единицата „Фиксирани/мобилни услуги на дребно” са трансферни приходи към „Фиксирани/мобилни мрежови услуги на едро” и се остойностяват по прилаганите от предприятието цени на едро.**

2. Бизнес единици – „Фиксирани/мобилни услуги на дребно (Retail)”. Тя включва всички дейности за продажба на телефонни услуги на крайните потребители, в т.ч. абонатни линии, линии под наем, повиквания, обществени телефони, предоставяне на справочна информация и предоставяне на SIM карти.

Регулаторните отчети за бизнес единицата „Фиксирани/мобилни услуги на дребно” включват разходите, приходите, активите и пасивите, свързани с предоставянето на тези услуги на крайните потребители. Разходите отнесени в „Фиксирани/мобилни услуги на дребно” включват трансферните разходи, свързани с употребата на мрежовите ресурси и услугите, предоставяни от „Предоставяне на фиксирани/мобилни мрежови услуги на едро”, маркетинговите и билинг разходите, свързани с предоставяне на услугите на крайните потребители. Тук се отнасят всички разходи, приходи, активи и пасиви за дейностите по продажба на фиксирани/мобилни услуги на крайните потребители, в т.ч. абонатни линии, линии под наем, повиквания, предоставяне на справочна информация, SIM карти и др.

3. Бизнес единица – Услуги за други дейности. Обикновено предприятията предоставят широка гама от други услуги, включително отдаване под наем, ремонт и поддръжка на оборудването на крайните потребители. В допълнение, те могат да имат интереси в дейности различни от телекомуникациите. За целите на разделното счетоводство, разходите, приходите, активите и пасивите, свързани с тези услуги се идентифицират отделно.

Забележка: В случаите, когато за предоставянето на фиксирани и мобилни услуги за комутация и пренос се използва един и същ мрежови елемент/и (актив) на Опорната мрежа следва разходите за експлоатация и поддръжка, както и активите да се разпределят по подходящ критерий и към фиксираните и към мобилните трафични услуги. КРС счита, че в такива случаи е най-подходящо да се използва като база за разпределение (драйвър) съотношението на реализирания трафик от осъществяването съответно на мобилната услуга и фиксираната услуга.

Приложение 2

I. Списък на услугите, предоставяни от мобилната дейност, за които БТК, КБМ и Мобилтел следва да предоставят регулаторни отчети

1. Бизнес единица – „Предоставяне на мобилни мрежови услуги на едро“:

1.1. Терминиране на гласови повиквания в мобилната мрежа на предприятието към мобилен абонат;

1.1.1. Терминиране на гласово повикване в мобилна мрежа, генерирано от мобилен абонат на предприятието (M2M on-net);

1.1.2. Терминиране на гласово повикване в мобилна мрежа, генерирано от мобилен абонат на друго предприятие (M2M off-net);

1.1.3. Терминиране на гласово повикване в мобилна мрежа, генерирано от фиксиран абонат на предприятието (F2M on-net);

1.1.4. Терминиране на гласово повикване в мобилна мрежа, генерирано от фиксиран абонат на друга мрежа (без мрежата на БТК – F2M off-net);

1.1.5. Терминиране на гласово повикване в мобилна мрежа, генерирано от фиксиран абонат на БТК (F2M off-net);

1.1.5.1. при взаимно свързване в локален сегмент;

1.1.5.2. при взаимно свързване в единичен сегмент;

1.1.5.3. при взаимно свързване в двоен сегмент.

1.2. Терминиране на гласови повиквания в мобилната мрежа на предприятието към фиксиран абонат;

1.2.1. Терминиране на гласови повиквания от мобилен абонат на мобилната мрежа на предприятието към фиксиран абонат на същото предприятие (on-net);

1.2.2. Терминиране на гласови повиквания от мобилен абонат на друго предприятие към фиксиран абонат на същото предприятие (off-net);

1.2.3. Терминиране на гласови повиквания от фиксиран абонат на мобилната мрежа на предприятието към фиксиран абонат на същото предприятие (on-net);

1.2.4. Терминиране на гласови повиквания от фиксиран абонат на друго предприятие (без БТК) към фиксиран абонат на същото предприятие (off-net);

1.2.5. Терминиране на гласови повиквания от фиксиран абонат на БТК към фиксиран абонат на предприятието (off – net).

1.2.5.1. при взаимно свързване в локален сегмент;

1.2.5.2. при взаимно свързване в единичен сегмент;

1.1.5.3. при взаимно свързване в двоен сегмент.

1.3. Терминиране на международни повиквания към мобилен абонат на предприятието.

1.4. Терминиране на международни повиквания в мобилната мрежа към фиксиран абонат на предприятието.

1.5. Изграждане на взаимно свързване (осигуряване/изграждане на порт и линия за взаимно свързване);

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- 1.5.1. с друга мобилна мрежа;
- 1.5.2. с фиксирана мрежа.

- 1.6. Поддръжка и експлоатация на изградено взаимно свързване. .
 - 1.6.1. с друга мобилна мрежа;
 - 1.6.2. с фиксирана мрежа.

II. Списък на услугите, предоставяни от фиксирана дейност, за които БТК следва да предоставя регулаторни отчети

1. Бизнес единица – „Предоставяне на фиксирани мрежови услуги на едро“:

1.1. Генериране на гласово повикване от фиксирана мрежа на предприятието към абонат;

1.1.1. Генериране на гласово повикване към фиксирана мрежа на предприятието (F2F on-net);

- 1.1.1.1. в локален сегмент;
- 1.1.1.2. в единичен сегмент;
- 1.1.1.3. в двоен сегмент.

1.1.2. Генериране на гласово повикване към фиксирана мрежа на друго предприятие (F2F off-net);

- 1.1.2.1. в локален сегмент;
- 1.1.2.2. в единичен сегмент;
- 1.1.2.3. в двоен сегмент.

1.1.3. Генериране на гласово повикване към мобилна мрежа на предприятието (F2M on-net);

- 1.1.3.1. в локален сегмент;
- 1.1.3.2. в единичен сегмент;
- 1.1.3.3. в двоен сегмент.

1.1.4. Генериране на гласово повикване към мобилна мрежа на друго предприятие (F2M off-net);

- 1.1.4.1. в локален сегмент;
- 1.1.4.2. в единичен сегмент;
- 1.1.4.3. в двоен сегмент.

1.2. Терминиране на гласово повикване във фиксирана мрежа на предприятието;

1.2.1. Терминиране на гласово повикване във фиксирана мрежа, генерирано от фиксиран абонат на предприятието (F2F on-net);

- 1.2.1.1. в локален сегмент;
- 1.2.1.2. в единичен сегмент;
- 1.2.1.3. в двоен сегмент.

1.2.2. Терминиране на гласово повикване във фиксирана мрежа, генерирано от фиксиран абонат на друго предприятие (F2F off-net);

- 1.2.2.1. в локален сегмент;
- 1.2.2.2. в единичен сегмент;
- 1.2.2.3. в двоен сегмент.

1.2.3. Терминиране на гласово повикване във фиксирана мрежа, генерирано от мобилен абонат на предприятието (M2F on-net);

- 1.2.3.1. в локален сегмент;
- 1.2.3.2. в единичен сегмент;

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- 1.2.3.3. в двоен сегмент.
- 1.2.4. Терминиране на гласово повикване във фиксирана мрежа, генерирано от мобилен абонат на друго предприятие (M2F off-net);
 - 1.2.4.1. в локален сегмент;
 - 1.2.4.2. в единичен сегмент;
 - 1.2.4.3. в двоен сегмент.

1.3. Изграждане на взаимно свързване:

- 1.3.1. Точка на взаимно свързване;
- 1.3.2. 2048 kbit/s комутируем порт;
- 1.3.3. 2048 kbit/s линия за взаимно свързване до помещение на алтернативно предприятие;
- 1.3.4. Изграждане на 19" шкафов в помещение за съвместно ползване;
- 1.3.5. Предоставяне на постоянно захранване с 48V и мощност в помещение за съвместно ползване, както следва:

VA	220	440	660	880	1100	1320	1540	1760	1980	2200	2420	2640	2860	3080	3300	3520
шкаф																
½ шкаф																
¼ шкаф																

- 1.3.6. Предоставяне на постоянно захранване с 60V и мощност в помещение за съвместно ползване, както следва:

VA	220	440	660	880	1100	1320	1540	1760	1980	2200	2420	2640	2860	3080	3300	3520
шкаф																
½ шкаф																
¼ шкаф																

- 1.3.7. Поддръжка и експлоатация на изградено взаимно свързване;
- 1.3.8. 2048 kbit/s комутируем порт;
- 1.3.9. 2048 kbit/s линия за взаимно свързване до помещение на алтернативно предприятие;
- 1.3.10. Шкаф за съвместно ползване.

1.4. Необвързан достъп

- 1.4.1. Изграждане на първоначално свързване:
 - 1.4.1.1. Самостоятелно ползване на достъп до абонатна линия, включително до неактивна абонатна линия;
 - 1.4.1.2. Съвместно ползване на достъп до абонатна линия;
 - 1.4.1.3. Ползване на достъп до междинна точка от абонатна линия, включително самостоятелно ползване на достъп до междинна точка от неактивна абонатна линия;
 - 1.4.1.4. Предоставяне на тъмно влакно;
 - 1.4.1.5. Физическо съвместно разполагане;
 - 1.4.1.6. Дистанционно съвместно разполагане;
 - 1.4.1.7. Виртуално съвместно разполагане.
 - 1.4.1.8. Пренос (backhaul) при необвързан достъп.
- 1.4.2. Поддръжка и експлоатация на изградено свързване :

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- 1.4.2.1. Самостоятелно ползване на достъп до абонатна линия, включително до неактивна абонатна линия;
- 1.4.2.2. Съвместно ползване на достъп до абонатна линия;
- 1.4.2.3. Ползване на достъп до междинна точка от абонатна линия, включително самостоятелно ползване на достъп до междинна точка от неактивна абонатна линия;
- 1.4.2.4. Предоставено тъмно влакно;
- 1.4.2.5. Физическо съвместно разполагане;
- 1.4.2.6. Дистанционно съвместно разполагане;
- 1.4.2.7. Виртуално съвместно разполагане.
- 1.4.2.8. Пренос (backhaul) при необвързан достъп.

1.5. Достъп до подземна канална мрежа

1.5.1. Полагане на кабел/кабели в каналната мрежа:

- 1.5.1.1. Техническо проучване на подадено заявление с дължина на трасето до 1 км., включително;
- 1.5.1.2. Достъп и контрол при полагане на кабели за трасе с дължина до 1 км., включително;
- 1.5.1.3. Осигуряване на достъп до подземна канална мрежа с присъствие на служител на БТК за време до 1 цял час, в работно време;
- 1.5.1.4. Осигуряване на достъп до подземна канална мрежа с присъствие на служител на БТК за време до 1 цял час, в извънработно време.

1.5.2. Ползване на канална тръба (в случаи на вече положени кабели) :

- 1.5.2.1. С положени от БТК защитни тръби;
- 1.5.2.2. Без положени от БТК защитни тръби.

1.5.3. Ползване на защитна тръба (в случаи на вече положени кабели):

- 1.5.3.1. Положена от БТК;
- 1.5.3.2. Положена от предприятие, ползващо достъп.

1.6. Ширококолов достъп (bitstream)

1.6.1. Изграждане на първоначално свързване::

- 1.6.1.1. Достъп на ниво DSLAM;
- 1.6.1.2. Достъп на ниво обслужващ възел от мрежата (parent node);
- 1.6.1.3. Достъп на ниво отдалечен възел (distant node);
- 1.6.1.4. Достъп до IP ниво (BRAS или маршрутизатор).

1.6.2. Поддръжка и експлоатация на изградено свързване:

- 1.6.2.1. Достъп на ниво DSLAM;
- 1.6.2.2. Достъп на ниво обслужващ възел от мрежата (parent node);
- 1.6.2.3. Достъп на ниво отдалечен възел (distant node);
- 1.6.2.4. Достъп до IP ниво (BRAS или маршрутизатор).

1.7. Отдаване на абонатни линии под наем на едро.

1.7.1. Откриване на неактивни абонатни линии:

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- 1.7.1.1. Предоставяне/откриване на PSTN линии;
- 1.7.1.2. Предоставяне/откриване на ISDN (2B+D) линии;
- 1.7.1.3. Предоставяне/откриване на ISDN (30B+D) линии.
- 1.7.2. Ползване на абонатни линии:
 - 1.7.2.1. PSTN линии;
 - 1.7.2.2. ISDN (2B+D) линии;
 - 1.7.2.3. ISDN (30B+D) линии.
- 1.8. Линии под наем на едро

2. Бизнес единица – „Фиксирани услуги на дребно (Retail)“:

- 2.1. Изграждане на абонатен достъп (Откриване на линии):
 - 2.1.1. PSTN (тясна лента за гласови услуги);
 - 2.1.2. ISDN 2B+D;
 - 2.1.3. ISDN 30B+D;
 - 2.1.4. Комутируем/ISDN достъп до интернет;
 - 2.1.5. xDSL (широколентов) интернет достъп;
 - 2.1.6. Аналогови линии под наем. селищни;
 - 2.1.7. Аналогови линии под наем междуселищни;
 - 2.1.8. Цифрови линии под наем – селищни;
 - 2.1.9. Цифрови линии под наем – междуселищни.
- 2.2. Поддръжка и експлоатация на изграден абонатен достъп:
 - 2.2.1. PSTN (тясна лента за гласови услуги);
 - 2.2.2. ISDN 2B+D;
 - 2.2.3. ISDN 30B+D;
 - 2.2.4. Комутируем достъп до интернет през аналогови и цифрови телефонни постове (dail up);
 - 2.2.5. Комутируем/ISDN достъп до интернет;
 - 2.2.6. xDSL (широколентов) интернет достъп;
 - 2.2.7. Аналогови линии под наем. селищни;
 - 2.2.8. Аналогови линии под наем междуселищни;
 - 2.2.9. Цифрови линии под наем – селищни;
 - 2.2.10. Цифрови линии под наем – междуселищни.
- 2.3. Трафични за:
 - 2.3.1. Селищни повиквания от географски номер към друг географски номер;
 - 2.3.2. Национални повиквания географски номера към друг географски номер;
 - 2.3.3. Повиквания от географски номер към негеографски номер на мрежа от неподвижна радиослужба от вида "точка към много точки";
 - 2.3.4. Повиквания от географски номер към негеографски номер, определен от кодове за достъп до национални негеографски услуги 700, 800, 90 и с първа цифра 1;
 - 2.3.5. Трафик при комутируем достъп (dail up);
 - 2.3.6. Трафик при комутируем/ISDN достъп до интернет;
 - 2.3.7. Трафик при xDSL (широколентов) интернет достъп
 - 2.3.8. Повиквания от географски номера към мобилната мрежа
 - 2.3.9. Международни тел. услуги от географски номер към географски номер на друга държава

Приложение № 1 към Решение № 1604/12.07.2012 г. на КРС

- 2.4. Услуги от обхвата на универсалната услуга
- 2.4.1. социални планове по видове
- 2.4.2. планове за инвалиди
- 2.4.3. Планове за Социални и здравни заведения
- 2.4.4. Обществени телефони
- 2.4.5. Телефонен указател

Приложение 3

I. Примерен списък на мрежовите елементи на фиксирана мрежа.

1. Централи.

- 1.1. Аналогова селищна централа
- 1.2. Цифрова селищна централа
- 1.3. Цифрова комбинирана централа
- 1.4. Цифрова междуселищна централа
- 1.5. Цифрова международна
- 1.6. Номератори
- 1.7. Главен разпределител – MDF
- 1.8. Цифров разпределител – DDF
- 1.9. Оптичен разпределител – ODF
- 1.10. Мултисервизни възли за абонатен достъп – MSAN
- 1.11. Soft switch
- 1.12. Signaling Gateway
- 1.13. Trunk Gateway

2. Кабели и канална мрежа

- 2.1. Канална мрежа за телефонни кабели
- 2.2. Метални кабели – абонатна мрежа
- 2.3. Метални кабели – селищна транспортна мрежа между централи
- 2.4. Метални кабели – междуселищна транспортна мрежа между централи
- 2.5. Метални кабели – станционни
- 2.6. Коаксиални кабели – транспортна мрежа
- 2.7. Оптични кабели – абонатна мрежа
- 2.8. Оптични кабели – селищна транспортна мрежа между централи
- 2.9. Оптични кабели - междуселищна транспортна мрежа между централи
- 2.10. Оптични кабели - станционни

3. Оборудване за мрежата

- 3.1. Преносни устройства – аналогови
- 3.2. Уплътнителни системи в абонатната мрежа
- 3.3. Преносно оборудване цифрово – xDSL
- 3.4. Преносно оборудване цифрово – PDH
- 3.5. Преносно оборудване цифрово – SPDH
- 3.6. Преносно оборудване цифрово – SDH
- 3.7. Преносно оборудване цифрово – WDM
- 3.8. Преносно оборудване цифрово – IP Core network
- 3.9. Преносно оборудване цифрово – аналогово радиорелейно
- 3.10. Преносно оборудване – цифрово радиорелейно PDH
- 3.11. Преносно оборудване - цифрово радиорелейно SDH
- 3.12. Преносно оборудване – цифрово - LMDS
- 3.13. Преносно оборудване - цифрово радиорелейно - други
- 3.14. Оборудване за излъчване на радио и ТВ сигнали
- 3.15. Оборудване за предаване на данни
- 3.16. Оборудване за ширококолов абонатен достъп
- 3.17. Оборудване за ATM мрежа

- 3.18. Оборудване за МАН мрежа
- 3.19. Кросконектори
- 3.20. Гъвкави мултиплекси
- 3.21. Аналогови/цифрови конвертори
- 3.22. Оборудване за обществени телефонни мрежи
- 3.23. Телеграфно оборудване
- 3.24. Оборудване за радиофикация

II. Примерен списък на мрежовите елементи на мобилна мрежа.

1. GSM Базови станции **BST**
2. UMTS Базови станции **Node B**
3. Контролер на GSM-базови станции **BSC**
4. Контролер на UMTS-базови станции **RNC**
5. Транскодер **TCU**
6. Репитер **Repeater**
7. Мрежова инфраструктура **NI**
 - Радиорелейни линии
 - Оптична мрежа
8. Център за управление на мрежата **NOC**
9. Център за експлоатация и поддръжка - мрежа за достъп **OMC-R (Radio OMC)**
10. Мобилна централа **MSC**
11. Фиксирана централа **SSW**
12. Централа за кратки текстови съобщения **SMSC**
13. Централа за пакетна комутация **SGSN (GPRS оборудване)**
14. Входно устройство към централа за пакетна комутация **SGGSN (GPRS оборудване)**
15. Точка за комутация на сигнални съобщения **STP**
16. Център за управление на мрежата **NOC**
 - *UMTS системи за оперативен контрол UMTS-OSS*
17. Център за техническо обслужване (експлоатация и поддръжка) - мобилна централа **OMC-S (Switched OMC)**
18. Система за гласова поща **VMS**
19. Регистър/и (база данни) за мобилната мрежа (на (домашните) потребители на мрежата **HLR**, ("посетителите") потребители, регистрирани в съответната мрежа **VLR**, Регистър за идентификация на оборудването **EIR**, Център за установяване на автентичността **AUC**)
20. Платформа интелигентни мрежи **IN Platforms**
21. Система за администриране на абонатите **Provisioning system**
22. Система за таксуване **Biling system**
23. Платформа за преобразуване на таксуващата информация (**Mediation device**)
24. Информационни технологии **IT**
25. Други платформи **Other Platforms**

Форми на регулаторните отчети